KANDIDATUPPSATS I BIBLIOTEKS- OCH INFORMATIONSVETENSKAP
AKADEMIN FÖR BIBLIOTEK, INFORMATION, PEDAGOGIK OCH IT
2026

Litterära trender på sociala medier:
En kvantitativ studie om hur litterära trender påverkar folkbibliotekens arbete med inköp

Viola Englund
Julia Gustafsson

HÖGSKOLAN I BORÅS
VETENSKAP FÖR PROFESSION

© Viola Englund & Julia Gustafsson
Mångfaldigande och spridande av innehållet i denna uppsats
– helt eller delvis – är förbjudet utan medgivande.

Svensk titel:	Litterära trender på sociala medier: en kvantitativ studie om hur litterära trender påverkar folkbibliotekens arbete med inköp
Engelsk titel:	Literary trends on social media: A quantitative study on how literary trends affect public libraries' work with acquisitions
Författare:	Viola Englund & Julia Gustafsson
Färdigställt:	2026

Abstract: In this essay, the focus is on how literary trends on social media affect public libraries work with purchasing new literature. A survey was used to gather information from different public libraries across Sweden. This study is based on sociology of literature. Previous studies show that public libraries use social media, works with environmental scanning for purchasing literature. Previous studies also show that readers turn to libraries and social media for inspiration on what to read. There are also studies on how public libraries use social media to gather information about what to buy, but only as an overview and not in detail. The study shows that literary trends on social media affect the purchasing process on different scales. It also shows that some respondents from libraries use social media as inspiration for purchasing literature. The attitude about this matter is divided amongst the respondents. The study also shows that there is a conflict between literary trends and quality criteria on varying degrees amongst the respondents. For further studies in this area, an example is to do this study on a bigger scale for a better understanding. Another example is to do this study with other types of libraries, for example school libraries, to see if it differs from public libraries.

Nyckelord: Inköp, folkbibliotek, sociala medier, litterära trender, litteratur, kvalitet, litteratursociologi.

Innehållsförteckning

1.Inledning **1**

1.1 Bakgrund *1*

1.2 Folkbibliotek – kvalitet och kvalitetslitteratur *1*

1.3 Folkbibliotek och sociala medier *2*

1.4 Arbete med samlingsutveckling *3*

1.5 Problemformulering, syfte och frågeställning *4*

1.5.1 Begrepp 5

1.5.2 Syfte och frågeställningar 5

2. Litteraturgenomgång och tidigare forskning **6**

2.1 Läsvanor och bokinköp *6*

2.2 Sociala medier *6*

2.3 Bibliotekens arbete med samlingar och omvärldsbevakning *7*

3. Teori - teoretiskt ramverk **9**

3.1 Litteratursociologi *9*

3.2 Litteratursamhället *9*

3.3 Samproduktion *10*

4. Metod **11**

4.1 Forskningsetiska överväganden *11*

4.2 Urval *11*

4.3 Enkät *12*

4.3.1 Enkätens utskick 12

4.3.2 Enkätens utformning 12

4.4 Analysmetod *13*

5. Analys och resultat **14**

5.1 Kommun och ansvarsroll *14*

5.1.1 Ansvarsroller i inköpsarbetet 14

5.1.2 Kommunens storlek 14

5.1.3 Skillnad gällande ansvarsroller bland kommunerna 15

5.2 Sociala medier *16*

5.2.1 Litterära trender på sociala medier och deras inflytande 16

5.2.2 Inspiration från sociala medier och efterfrågan 19

5.3 Attityd mot litterära trender *22*

5.3.1 Bör litterära trender påverka vilken litteratur som köps in? 22

5.3.2 Utsträckning som litterära trender bör påverka inköp 23

5.4 Litterära trender vs. kvalitetslitteratur *25*

5.4.1 Samband mellan ansvarsroll och kvalitetskriterier 26

5.5 Förslag till inköp *28*

5.6 Hur ser det ut mellan kommunerna? *29*

6. Diskussion och slutsats **32**

6.1 Studiens slutsats *32*

6.1.1 Studiens frågeställningar 32

6.1.2 Reflektion kring enkäten ... 33
6.2 Diskussion ... 34
6.2.1 Samproduktion ... 35
6.2.2 Faktorer som påverkar inköp ... 35
6.2.3 Sociala medier och folkbiblioteks demokratiuppdrag ... 36
6.2.4 Balans mellan efterfrågan och kvalitet ... 37
6.3 Metodreflektion ... 37

7. Förslag på fortsatt forskning ... 38

8. Källförteckning ... 39

9. Bilagor ... 43
Bilaga 1: Missiv ... 43
Bilaga 2: Enkät ... 44

1.Inledning

Denna kandidatuppsats undersöker sociala mediers inflytande på folkbibliotekens inköp, samt hur folkbibliotekarier förhåller sig till detta.

Folkbibliotek arbetar idag i ett samhälle som präglas av sociala medier som är en naturlig del i svenskarnas liv. 96 % av svenskarna använder sociala medier, då de populäraste är Facebook, Instagram, Youtube och TikTok enligt Internetstiftelsen (2025). Detta har ändrat många delar av samhället, från hur man kommunicerar och tar del av information, till vilken litteratur som sprids. Det blir därför naturligt att folkbiblioteken också påverkas av sociala medier, då de utvecklas och formas i samspel med det omgivande samhället (Dahlquist & Carlsson, 2022). Det gör även att folkbibliotek står för olika utmaningar utifrån den nya samhälleliga utvecklingen. En sådan utmaning är bland annat att hitta balans mellan efterfrågan på inköp och kvalitet på bibliotekssamlingen, som kan påverkas av trender på sociala medier.

Det finns många forskningsstudier om hur folkbibliotek använder sociala medier till att bland annat nå ut till låntagare. Dock finns det färre forskningsstudier om hur sociala medier påverkar folkbibliotekens inköp. Det är därför relevant att undersöka hur litterära trender på sociala medier påverkar inköp på folkbibliotek, samt bibliotekariers attityd till detta.

1.1 Bakgrund

Samlingar och tillgängliggörandet av litteratur är kärnan i bibliotekariens arbete (Johansson, 2002). Det är ett arbete som har förändrats genom historien.

Under 1700-talet öppnades folkbiblioteken för allmänheten, vilket innebar en förändring i folkbibliotekariens yrkesroll. Detta innebar nya administrativa rutiner med allmänheten i fokus såsom arbete med inköp och samlingar. Bland annat började inköp planeras efter riktlinjer och urvalsprinciper förändrade och stärkte bibliotekarierollen. Arbeten som urval, inköp och val av inköpskanaler blev specialistmoment (Jansson, 2010).

Fram till 1930 var det obligatoriskt i Sverige att folkbibliotek endast skulle välja böcker från en baskatalog samt att urvalsarbetet skedde genom samarbeten mellan Centralkontorets konsulter och bibliotekarier. Dessa rutiner omorganiserades när folkbiblioteken började expandera, vilket ledde till att Bibliotekstjänst (BTJ) växte fram. Efter att BTJ formade Sambindningen ändrades processen med inköp av litteratur. Fram till 1970 valdes enbart litteratur som var recenserade och ansågs som bra av allmänna läsare och som sedan skrevs in i antingen den Gröna eller den Blåa listan. Den Gröna listan innehöll recensioner som läsare ansågs vara av primärt intresse för allmänheten och den Blåa listan innehöll all övrig litteratur för vuxna. Detta system slutade användas efter några år och fram till 2002 skickades alla böcker som var recenserade av läsarna till Sambindningen (Johansson, 2002).

1.2 Folkbibliotek – kvalitet och kvalitetslitteratur

Då folkbibliotek har i uppdrag att verka för det demokratiska samhället finns Bibliotekslagen som ställer krav på att folkbibliotek ska vara tillgänglig för alla och ge tillgång till fri information och litteratur (Rydbeck, 2022). Detta står under 6 § och 7 § (SFS 2013:801). Det

står även i 6 § att "folkbibliotekens utbud av medier [...] ska präglas av allsidighet och kvalitet" (SFS 2013:801). När bibliotekarier arbetar med bland annat inköp av litteratur finns det stöd i form av styrdokument samt professionell kompetens och erfarenhet där allsidighet och kvalitet är styrande (Lindsköld, 2023).

Kvalitet har olika betydelse beroende på sammanhang, men inom folkbibliotek kan principen betyda "utbudet i sin helhet" och kan kopplas till olika förmedlingssituationer (Lindsköld, 2023). Kvalitetsbegreppet kan ses som utmanande i folkbibliotekariers arbete med litteratur då det kan uppstå målkonflikter gällande inköp, speciellt med arbete kring allsidighet (Lindsköld, 2023).

Kvalitetslitteratur definieras som ett skönlitterära verk som bedöms av bland annat litteraturkritiker och litteraturforskare, som bedömts utifrån kategorierna *originalitet*, *mångtydighet*, *fördjupning i existentiella frågor* samt *seriöst syftande samhällskritik* (Määttä, Steiner & Berglund, 2022). Då kvalitetslitteratur har svårt att bära sig ekonomiskt samt att en central aspekt gällande dess villkor är dess synlighet är det viktigt med kanaler som folkbibliotek för att nå ut till läsare (Määttä, Steiner & Berglund, 2022). Trots detta finns det en enighet mellan kvalitet och popularitet då bokbranschen är mångfasetterad (Määttä, Steiner & Berglund, 2022).

Frågan om vilken litteratur folkbibliotek ska köpa in kan vara en komplex diskussion. Diskussionen kan bland annat handla om att hitta en balans mellan efterfrågan och kvalitet. Här möter folkbibliotek problematik med utbudet. Vissa anser att folkbibliotek ska ha litteratur av kvalitet och menar på att det köps in för mycket bästsäljande litteratur. Andra anser att detta leder till färre lån, då utbudet blir för inriktad mot finkultur och för långt ifrån låntagarens önskemål (Steiner, 2015).

1.3 Folkbibliotek och sociala medier

Folkbibliotek arbetar mot att skapa en dynamisk och inkluderande miljö som tillgodoser användarnas behov genom inköp i den utsträckning som det går (Cederlöf, 2024). Biblioteksyrket har förändrats och gått från att främst fokusera på sin samling till att fokusera på sina låntagare (Sundström, 2008). Då bibliotekarien är förvaltare för folkbibliotekens samling har de i uppdrag att välja ut nya titlar utifrån kännedom om låntagare och deras önskemål (Wallin et al., 2019).

Fler folkbibliotek använder sig av internet för att få fler inköpsförslag och boktips (Sundström, 2008). Till exempel fanns det under 2024 totalt 1083 konton på sociala medier som användes av folkbibliotek i Sverige för att sprida information till sina låntagare (Kungliga biblioteket, 2025). Därmed har internet under de senaste decennier blivit en central del för folkbibliotek.

Omvärldsbevakning är en naturlig del i arbetet på folkbibliotek och påverkas av individualisering och globalisering (Håkansson & Nelke, 2018). Detta arbete har en tydlig koppling till bland annat sociala medier (Håkansson & Nelke, 2018). I en studie av Internetstiftelsen (2025) framkom det att 96 % bland svenskar sociala medier och de populäraste var Facebook, Instagram, Youtube och TikTok.

På internet och sociala medier uppstår det olika trender som påverkar människor och deras läsvanor, vilka genrer och böcker de vill läsa. Sociala medier som Youtube, Tumblr, Twitter samt Instagram har gjort det möjligt för användare att bredda ut den sociala kulturen kring läsning genom att skapa virtuella gemenskaper som kretsar runt litteratur och läsning (Chiovelli & Cameron, 2024). Ett exempel är från slutet 2022, då fanns det över 83 miljoner inlägg på Instagram associerade med *#bookstagram* och på Tumblr hade *#booklr* över en miljon följare (Chiovelli & Cameron, 2024). Ett annat exempel är sub-communityt *BookTok* på TikTok som har ett stort inflytande på popularitet av litteratur och som har gjort litterära verk eftertraktade på folkbibliotek och ökat utlåning, reservationer och resulterat i längre väntetider (Chiovelli & Cameron, 2024). Sociala medier har därmed möjliggjort spridning av litteratur på ett snabbt och effektivt sätt.

1.4 Arbete med samlingsutveckling

Folkbibliotek arbetar även med samlingsutveckling gällande deras bestånd (Wahlin, 2025). I detta arbete finns det olika redskap att använda, exempelvis styrdokument (Hedemark & Börjesson, 2014). Styrdokument är ett samlat begrepp som hänvisar till alla texter som reglerar folkbibliotek, såsom biblioteksplaner, lagtexter, planeringsdokument samt administrativa dokument (Hedemark & Börjesson, 2014). Styrdokument kan stödja bibliotekariers arbete genom att använda kvalitet och allsidighet som vägledning (Lindsköld, 2023). Utöver styrdokument finns det även medieplaner, som innehåller de olika stegen i processen från urval och inköp till bland annat organisering i folkbibliotek och förmedlingsarbete samt gallring (Holm, 2017).

Ett aktivt beståndsarbete innebär att förmedla folkbibliotekets samlingar, däribland arbeta med urvalsprocessen gällande inköp samt gallring (Stenmark & Edman, 2023). Målet är att mediebeståndet är relevant och uppdaterat så att det följer folkbibliotekets uppdrag (Karlsson, 2025).

Man kan under det senaste decenniet se att antalet fysiska medier på folkbibliotek minskat enligt statistik från Kungliga biblioteket (2024, se tabell 1).

Tabell 1

Statistik från Kungliga biblioteket (2024)

Årtal	Antal tryckta böcker med skriven text	Fysiskt bestånd löpande titlar tidskrifter, seriella publikationer och periodika	Fysiskt bestånd löpande titlar tidningar	Totalt fysiskt bestånd
2015	33 073 155	154 777	6 568	37 134 429
2016	32 031 728	113 993	6 092	36 123 587
2017	30 744 018	78 494	5 884	34 607 962
2018	30 323 268	70 296	6 039	34 056 796
2019	29 843 936	46 838	5 553	33 372 714
2020	29 206 575	38 274	5 166	32 551 809
2021	28 798 637	39 291	4 842	31 939 977
2022	28 356 833	42 259	4 406	31 320 266
2023	28 052 660	41 566	4 439	30 830 196
2024	27 460 494	38 329	3 947	30 028 919

I frågan om inköp kan en tydlig balansgång mellan efterfrågan och den folkbildande rollen iakttas (Lind, 2011). Bokbeståndet är det material som ska användas i det förmedlande arbetet för att möjliggöra olika förhållningssätt samt för inköp och gallring (Lind, 2011).

De svenska kommunerna finansierar till stor del folkbibliotekens verksamhet, och de svenska kommunerna är en del av offentlig förvaltning. Sedan 1980-talet har *New Public Management* (NPM) varit en dominerande form för offentlig förvaltning. För folkbibliotek innebär detta att de börjat försöka uppnå vissa mätbara mål, som till exempel antal utlån eller låntagare. NPM innebär att föra statistik och generera mätbar data, som indikerar folkbibliotekens prestation. Konsekvensen av detta kan vara att andra värden får mindre utrymme i folkbibliotekens styrning, till exempel om biblioteken köper in litteratur från enbart efterfrågan kan mångfaldsarbete glömmas bort (Rask, 2024).

1.5 Problemformulering, syfte och frågeställning

Som tidigare nämnts fokuserar denna studie på hur folkbibliotekens arbete med inköp påverkas av litterära trender. Läskulturen och de litterära samtalen tar plats i olika forum på nätet (Berglund & Steiner, 2024). Sociala medier har ett stort inflytande över människor och därmed på vilka litterära verk människor väljer att läsa. Detta gör det relevant att utforska hur denna utveckling påverkar folkbiblioteken i Sverige. Detta eftersom flera variabler påverkar

folkbibliotekens inköp av litteratur, vilket i sin tur har en direkt koppling till vilka böcker som läses och därmed till hur samhället formas. Folkbibliotek fungerar som en förmedlande länk mellan litteratur och läsare, vilket i sin tur format en egen läskultur genom arbete med litteraturförmedling (Svedjedal, 2012). Därmed finns det ett intresse i att se hur stor roll litterära trender har på inköp; inflytande på inköpsarbete, bibliotekariers attityd mot det, och konflikt mellan litterära trender och kvalitetskriterier.

1.5.1 Begrepp

I denna studie kommer begreppen *litterär trend* och *trend* att användas. Vi definierar begreppen som litteratur som blir populärt eller aktuellt under en viss period. Enligt Cambridge Dictionary (u.å.) definieras trend som ett verb och förklarar det som "to be one of the words, subjects, or names that is being mentioned most often on a social media website or a news website at a particular time". Ett exempel på en trend som uppstått på sociala medier som sedan påverkat landskapet för bokproduktion och är framväxten av genren *Romantasy* på BookTok (Balling & Martens, 2024). Romantasy är en blandning mellan genrerna *Romance* och *Fantasy* och ett exempel på böcker inom denna genre är "A Court of Thorns and Roses" av Sarah J. Maas (Balling & Martens, 2024). Genom seriens popularitet på BookTok ökade försäljningen med 51 % under 2022 (Balling & Martens, 2024). Detta visar att forum som BookTok på sociala medier kan påverka hur litteratur marknadsförs och konsumeras (Balling & Martens, 2024). Dessutom hur verksamheter som folkbibliotek når ut till läsare (Balling & Martens, 2024).

1.5.2 Syfte och frågeställningar

Traditionellt sett har forskning om förhållandet mellan folkbibliotek och sociala medier varit enkelriktat där folkbibliotek använder sociala medier som verktyg till marknadsföring av sina samlingar och tjänster (Chiovelli & Cameron, 2024). Detta har resulterat i en lucka i forskning som undersöker hur sociala medier påverkar samlingsutvecklingen hos folkbiblioteken (Chiovelli & Cameron, 2024). Därmed är syftet med studien att undersöka litterära trenders påverkan på inköp och bibliotekariers attityd till detta. Detta genom att titta på inflytande, konflikt med kvalitetskriterier, efterfrågan, och bibliotekariernas egna åsikter kring detta.

Frågeställningarna till denna studie är:

- Hur påverkar litterära trender på sociala medier folkbibliotekens inköp av litteratur?
- Vad har folkbibliotekarier för attityd till trenders inflytande på bibliotekens inköp?

2. Litteraturgenomgång och tidigare forskning

I detta avsnitt presenteras val av tidigare forskning och en litteraturgenomgång inom det valda området för studien. Nedan presenteras två rapporter, två artiklar och två studier som har relevans till diskussionen som kommer att presenteras i ett senare avsnitt.

2.1 Läsvanor och bokinköp

Gällande läsvanor och bokinköp presenteras två rapporter som har relevans till studien.

Den första rapporten som presenteras är *Bokbarometern* av Svenska förläggareföreningen, Karl Berglund och Ann Steiner (2025) som handlar om att kartlägga svenskarnas läsvanor genom en årlig enkätundersökning. Deltagarna, som representerar Sveriges befolkning, besvarar frågor som kopplas till läsning och böcker. Undersökningen använde sig av 1003 online-intervjuer inom ramen för Kantar Medias Sifopanel som grund till undersökningen. Resultatet visar på att runt en tredjedel antingen läser eller lyssnar på böcker varje dag, en majoritet några gånger i veckan och två tredjedelar några gånger i månaden. Det visar även på att böcker, bokläsning samt ljudbokslyssnande är naturlig del av vardagen, samt en central del i kulturkonsumtionen. Resultatet visar att den tryckta boken är den vanligaste formatet att läsa ur. Dessutom visar resultatet att det finns olika kanaler för deltagarna att införskaffa böcker från; bland annat bokhandel, bibliotek, familjer och vänner. Gällande frågan om bokrekommendationer visar resultatet att det är främst genom vänner och bekanta, bokhandel, bibliotek och sociala medier som man får rekommendationer.

Den andra rapporten är *Biblioteken och bokmarknaden - Folkbibliotekens bokinköp 2015–2024* av Erik Wahlin (2025) som har gjort en kartläggning över folkbibliotekens inköp de senaste tio åren med fokus på hur detta arbete har förändrats över tid. Detta genom att använda data och statistik som metod. Rapporten visar att det enbart finns översiktliga siffror över bibliotekens inköp och denna statistik är heller inte detaljerad som hos statistiken kring bokförsäljning. Slutsatsen på denna rapport är att biblioteksstatistik behöver förbättras för att kunna följa folkbibliotekens utveckling och arbete samt hur de offentliga medlen används.

Dessa två rapporter styrker denna studie. Den ena rapporten pekar på dels att bibliotek är en vanlig kanal för läsare att vända sig till gällande litteraturval, dels att sociala medier används för att få bokrekommendationer. Den andra rapporten pekar på att det behövs en bättre bild på hur bibliotek arbetar med bland annat inköp.

2.2 Sociala medier

Det finns forskning om sociala medier kopplat till folkbiblioteksverksamheterna och deras samlingar. Nedan presenteras två sådana undersökningar.

En artikel som utforskar vad trender på sociala medier har för effekt på folkbibliotekens samlingar är *As Seen on BookTok: Exploring Interactions Between TikTok and Public Collection Development* av Chelsea Chiovelli och Kelsey Cameron (2024). Artikeln handlar om BookTok som ett fenomen och hur det kan påverka hur offentliga bibliotekssamlingar hanteras. Det visar bland annat att folkbibliotek vanligen köper in flera exemplar av litteratur som trendar på BookTok, då efterfrågan ökar. Chiovelli och Cameron identifierar även två

utmaningar med BookToks inflytande på folkbibliotekens inköp. Den ena utmaningen är att de litterära verken som trendar på BookTok vanligen är skrivna utifrån ett vit heteronormativt perspektiv vilket kan påverka folkbibliotekens samlingar till att vara mindre mångsidig. Den andra utmaningen är att litteraturens popularitet minskas. Då efterfrågan ökar antalet reservationerna på folkbiblioteket kan bibliotekarier behöva köpa in fler exemplar för att kunna hålla jämna steg. Chiovelli och Cameron drar slutsatsen att det är svårt att veta vilken litteratur som kommer att trenda på appen och de kan snabbt förlora sin popularitet och vilket resulterar i att folkbibliotek får ett överflöd av exemplar som inte cirkulerar.

En annan artikel som fokuserar på TikTok och folkbibliotek är *Public libraries on TikTok - emerging platform vernaculars of communication and distribution* av Camilla Holm Soelseth, Idunn Bøyum, Terje Colbjørnsen, Nils Pharo och Kim Tallerås (2025). Holm Soelseth et al. diskuterar hur folkbibliotek under en längre tid har använt sociala medier i sitt arbete och att TikTok är ett nytt bidrag i detta arbete. Enligt Holm Soelseth et al. finns det få forskningsstudier gällande folkbiblioteks användning av TikTok, och att litteratur som fokuserar på detta ämne är sporadiskt. Undersökningen i denna artikel handlar om hur norska folkbibliotek använder TikTok, med stöd av data från 3248 inlägg som ligger till grund för deras analys. Holm Soelseth et al. kombinerar digitala metoder för datainsamling och traditionella metoder till analysen. Studien har fokus på hashtags och hashtagskedjor som del av det komplexa sociotekniska och algoritmiska systemet. Resultatet visar på att folkbibliotek kan bidra till den pågående konstruktionen samt bevarande av BookTok. Samt att bokrekommendationer och evenemang har blivit en mötespunkt mellan dessa.

Sammantaget styrker dessa artiklar att TikTok kan påverka bibliotekssamlingar genom vad folkbibliotek köper in för litteratur. Samt att norska folkbibliotek redan använder TikTok för att skapa mötespunkter gällande bokrekommendationer samt evenemang.

2.3 Bibliotekens arbete med samlingar och omvärldsbevakning

Det har gjorts studier om folkbibliotekens samlingar. En sådan studie är *Collections, selection, access. Where next?* skriven av Aline Soules (2014). Denna studie fokuserar på att granska nuvarande strategier gällande samlingar, val samt tillgänglighet och presentera olika scenarion som illustrerar bibliotekens roller. Studien diskuterar även genomförbara strategier för folkbibliotek att använda i framtiden. Resultatet visar på att bibliotekarier omvärderar samlingar och val. De implementerar nya strategier som förser relevant information, fokuserar mer på smalare samlingar samt testar tillgänglighetsstrategier för att marknadsföra information och öka användningen. Soules tar även upp att folkbibliotekens överlevnad bygger bland annat på hur de bemöter samlingar, val och tillgänglighet, samt vikten av detta tankesätt i den nya informationsvärlden.

Jenny Lindberg och Ola Pilerots studie *Steget före i folkbibliotek. En studie om omvärldsbevakning på svenska folkbibliotek* fokuserar på bibliotekariers arbete med omvärldsbevakning, och undersöker hur anställda vid folkbibliotek håller sig uppdaterade (2023). Undersökningen, som använder sig av både enkäter och intervjuer, ser att omvärldsbevakning oftast sker informellt snarare än en del av jobbet. Ofta grundas omvärldsbevakning i individuella vanor snarare än bestämda metoder. Undersökningen visar att omvärldsbevakning innefattar en rad olika uppgifter; ha kunskap om och bevaka vad som händer på lokalnivå och utvecklingen i världen. Omvärldsbevakning ses som en typ av tyst

kunskap, något som ofta görs utan att det formuleras tydligt. Lindberg och Pilerots undersökning visar att omvärldsbevakning är viktigt för folkbiblioteksverksamheten. Detta för att vara relevanta för användarnas behov. Undersökningen visar även att omvärldsbevakning är viktigt för skapa beredskap för vad som kommer, eller kan komma, exempelvis i frågor om nya användargrupper. Snabbheten och direktheten i sociala medier som Instagram och TikTok gör dem relevanta för trendspaningar.

Sammantaget visar studierna dels på att folkbibliotek förändrar sina samlingar genom implementering av nya strategier för att utvecklas med sin samtid. Dels vikten av omvärldsbevakning, som exempelvis användning av sociala medier, för att utvecklas med samtiden.

3. Teori - teoretiskt ramverk

I det här avsnittet presenteras teorier som används för att analysera insamlad data. Undersökningen kommer att antas från ett litteratursociologiskt perspektiv där litteraturen betraktas som en del av ett samhälleligt system som omfattar produktion, distribution och konsumtion (Svedjedal, 2012). Valet av det litteratursociologiska perspektivet grundar sig i hur folkbibliotek påverkar samt påverkas av samhället och litteraturen. Teorin som har valts ut är *samproduktion* från Julia Pennlert och Erik Joelssons (2025), som fokuserar på hur samhälle och litteratur samproduceras. Denna undersökning kommer även att använda det litteratursociologiska begreppet *litteratursamhälle* från Johan Svedjedal (2012).

Under 2000-talet diskuterades nya metoder att använda inom litteratursociologi samt vad de skulle innebära för framtiden för fältet. I samband med utvecklingen av digital teknik förändrades forskarrollen och litteraturforskningen behövdes anpassas. Denna forskarroll innebar ett nytt förhållningssätt mot de tekniska förutsättningar och förändringar inom litteraturvetenskapliga studier (Pennlert, 2023).

3.1 Litteratursociologi

Det empiriska materialet kommer att studeras från ett litteratursociologiskt perspektiv, ett perspektiv som har betydelse för samtiden (Pennlert, 2023). Detta fält har varit del av litterära studier, men har vuxit och blivit ett underfält inom det sociologiska fältet (Sapiro et al., 2023). Litteratursociologi är ett forskningsfält som studerar relationen mellan litteratur och samhälle (Malmio, 2024). Litteratursociologin kan definieras som ett systematiskt studium av litteraturen som socialt fenomen, system och institution i samhället (Svedjedal, 2012). Det ser på litteraturen som en social aktivitet som påverkas av produktions- och cirkulationsförhållanden, och har en nära koppling till värderingar och världsbild (Sapiro et al., 2023).

Sammantaget fokuserar fältets undersökningar på samband, samspel samt relationer mellan litteraturen och samhället genom olika perspektiv (Pennlert & Joelsson, 2025). Det uppmanar till undersökningar kring texter och dess strukturella och sociala funktionella analyser som belyser problematiken med texters kontextuella relationer (Sapiro et al., 2023). Fokuset är alltså på hela processen kring litteraturen (Svedjedal, 2012).

En litteratursociologisk grundprincip kan beskriva hur samtidens litteratur produceras, sprids och läses, samt hur de påverkar dess förutsättningar (Pennlert, 2023). Studier kring detta har fokuserat på det digitala medielandskapets roll för litteraturens kultur de senaste åren (Pennlert, 2023). Bland annat lyfter Wallin et al. (2019) fram att den ökade digitaliseringen påverkar litteraturens produktion, distribution och läsning.

3.2 Litteratursamhället

Litteratursamhället är ett begrepp inom litteratursociologi som syftar på systemet där litteratur skapas och distribueras. Det handlar om litteraturens yttre villkor, som till exempel folkbibliotek (Svedjedal, 2012). Undersökningar kring litteratursamhället kan vara ett verktyg i att besvara frågor om litteratur och samhälle (Svedjedal, 2012).

Litteratursamhället är relevant ur ett biblioteksperspektiv då folkbibliotek fungerar både som en länk och som en institution som formar läskulturen genom sin förmedling och spridning av litteratur (Svedjedal, 2012). Utifrån en bokmarknadshistorisk forskning om samhällets läskulturer innefattar det studier om läsvanor och institutioner som folkbibliotek (Svedjedal, 2012). Med bokmarknadshistoria syftas det till att förstå hur den fysiska boken har cirkulerat som en vara med ett starkt symbolvärde (Rimm & Fougt, 2009). Därmed är folkbibliotek delaktig i att forma samhället genom litteraturförmedling och inköp.

Diskursen förändras genom att nya områden blir synliggjorda, som exempelvis populärlitteratur, det vidgade textbegreppet, litterära värderingsprocesser samt aktörers eller institutioners betydelse för litteratursamhället (Pennlert & Joelsson, 2025, s. 137). På så sätt är litteratursociologin en del av litteratursamhället. Detta innebär att litteratursamhället vidgas genom litteratursociologiska kunskaper, vilket i sin tur innebär nya sätt att tala om litteraturens roll i samhället (Pennlert & Joelsson, 2025).

3.3 Samproduktion

Samproduktion är ett begrepp som möjliggör analys av samspelet mellan vetenskap, teknologi och samhälle (Pennlert & Joelsson, 2025 s. 126). Tillämpning av teorin om samproduktion används inom olika områden, till exempel utbildningsreformer. Idén om samproduktion kan förstås av vetenskaplig kunskap och dess samspel med samhällsaktörer och samhällsintressen.

Pennlert och Joelsson (2025) försöker med hjälp av samproduktion ge en djupare förståelse för litteratursociologi. Genom att visa att det inte enbart är samhället som påverkar litteraturen, utan ett ömsesidigt samspel där samhälle och litteratur skapas tillsammans. Genom att applicera idén om samproduktion ger det en tydligare förståelse för hur litteratursociologi påverkar samhället. Pennlert och Joelsson har även identifierat hur litteratursociologiska kunskapsobjekt och bidrag samproduceras. Detta pekar på att litteratursamhället utökas och skapar ett nytt sätt att tala om litteraturens roll i samhället. Artikeln synliggör hur relationen mellan litteratur och samhälle är sammantvinnade och beroende av varandra. Resultatet indikerar även på att samproduktionsanalysen av litteratursociologin tydliggör dess roll till kunskapsobjektet som studeras inom fältet, och förhåller sig till litteraturens roll i samhället. Detta pekar på att litteratursamhället utökas av litteratursociologiska kunskaper och ger ett nytt sätt att tala om litteraturens roll i samhället. Dessa aspekter synliggör ytterligare en dimension om hur forskningsfältet samproduceras med samhället, eftersom litteratursociologin bidrar till att skapa ett litteratursamhälle.

4. Metod

I detta avsnitt presenteras den metod som har använts till studien och insamling av det empiriska materialet.

Till denna studie har en survey-undersökning gjorts, där vi valde att använda enkät för att samla in data. Vi valde denna metod då den passade vår undersökning och möjliggjorde en översikt av bibliotekariers attityd och uppfattningar om trenders inflytande på folkbibliotekens inköp. Metoden var även passande för att utläsa mönster. Dessutom gjorde det även möjligt för oss att nå ut till en större grupp respondenter utan att behöva möta dem fysiskt.

4.1 Forskningsetiska överväganden

I detta arbete följdes fyra etikregler: informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet samt nyttjandekravet.

I arbetet med denna studie tog vi hänsyn till forskningsetik genom att hålla respondenterna anonyma vilket innebar att det varken fanns namn, nummer, eller annan möjlighet att identifiera dem (Patel & Davidson, 2019, s. 84). Detta följer konfidentialkravet, som innebär att uppgifter om deltagare ska ges största möjliga konfidentialitet. Detta innebar för undersökningen att det inte fanns några personuppgifter att hantera. Fördel med detta var att respondenterna kunde känna sig bekväma med att svara ärligt samt att vi inte behövde behandla några personuppgifter. Detta kunde leda till att enkäten fick fler svar. Vi valde att skicka enkäten till folkbibliotek inom ett visst antal kommuner. För att försöka nå ut till dessa respondenter skickades ett missiv som bestod av information om undersökningen där det var tydligt vem enkäten var riktad till, samt att det var frivilligt att delta (Se bilaga 1). Det var viktigt att deltagarna fick lämplig information om undersökningen, och att vi följde informationskravet som innebar att respondenterna skulle informeras om undersökningens syfte. Genom att respondenterna valde att svara på enkäten valde de att vara med i undersökningen, vilket uppfyllde samtyckeskravet då de själva bestämde över sin medverkan. Som tidigare nämnt informerade vi att enkäten var frivillig, och ett uteblivet svar innebar i detta fall ett aktivt val att inte delta. Vi gjorde det även tydligt att undersökningen följde nyttjandekravet, alltså att uppgifterna insamlade enbart användas i forskningsändamål.

4.2 Urval

Målgruppen för denna enkät var folkbibliotekarier med någon roll i folkbibliotekets inköpsprocess.

För att hitta respondenter till enkäten och studien användes en lista, sorterad efter regioner i Sverige, från Kungliga biblioteket (KB) från 2024 (KB, 2025). Listan kommer från en enkät som skickas ut årligen till folkbibliotek där bibliotekarierna själva väljer om de vill besvara den eller inte. Detta rapporteras ofta på kommunnivå, till exempel rapporterar Borås kommun för alla sina folkbibliotek. Det är alltså inte en lista över varje enskilt folkbibliotek i Sverige,

utan en lista på kommunal nivå som då är sorterad efter regional nivå. Denna lista hittade vi genom en excel-fil på KB:s webbsida, under *Hämta ut biblioteketsstatistik*.

Urvalet hämtades från en population som syftade till det totala antalet enheter, i detta fall KB:s lista (Bryman et al., 2025, s. 218). Från listan valdes var tionde kommun ut, med syfte att få en variation av storlek på kommun och folkbibliotek bland de tillfrågade. Vi ansåg att det var viktigt att få med storlek, då bland annat budget och graden av självständighet gällande inköpsbeslut kunde påverka svaren på enkätfrågorna. Alltså gjorde vi ett *systematiskt urval* där vi valde var tionde kommun. Ett systematiskt urval handlar om att välja systematiskt ut respondenter (Patel & Davidson, 2019, s. 140–141). Då KB:s lista var sorterad på regional nivå kunde urvalet representera folkbibliotek från kommuner i olika regioner i Sverige. Detta för att undvika att få för stor mängd folkbibliotek från samma område. Efter denna urvalsprocess skickades enkäten till folkbibliotek i 32 kommuner.

4.3 Enkät

4.3.1 Enkätens utskick

Enkäten skickades till de utvalda folkbibliotekens e-postadresser, som hittades via folkbibliotekets webbsidor. Detta är en vanlig metod att genomföra med enkäter (Bryman et al., 2025, s. 269). Om det inte var möjligt att hitta folkbibliotekens e-postadress, valdes nästkommande folkbibliotek i KB:s lista. Med enkäten skickades ett missiv, där vi introducerade oss själva och syftet med studien.

Enkäten skickades ut den 18:e mars och var öppen fram till 8:e april vilket gav en 20 dagars period för respondenterna att besvara enkäten. Länken till enkäten bifogades tillsammans med ett missiv samt ett tydliggörande av vilka enkäten var riktade, till då e-postadresserna var kopplade till folkbiblioteken och inte någon enskilda personal (Se bilaga 1).

4.3.2 Enkätens utformning

Enkäten skapades med hjälp av SUNET Survey. Den var publik och kortfattad med syfte att öka sannolikheten att den blev besvarad och minskade risken att respondenterna tröttnade på enkätfrågorna och struntade i att svara som Bryman et al. (2025, s. 272) talar om. En publik enkät ansågs viktig, då det gjorde det möjligt att fler från samma folkbibliotek kunde besvara enkäten, då det kunde finnas fler bibliotekarier på samma folkbibliotek som arbetade med inköp. Av denna anledning valde vi att inte skriva i missivet hur många bibliotekarier från varje folkbibliotek som kunde besvara enkäten. I stället överlät vi detta beslut till respektive folkbibliotek. Eftersom enkäten var publik var vi medvetna om att det fanns risk att en obehörig kunde besvara enkäten och påverka datan, men vi ansåg att denna risk var minimal. Möjligheten att fler bibliotekarier som arbetade med inköp på samma folkbibliotek kunde svara på enkäten vägde tyngre än denna risk. För att minska risken att få in svar från personal utan ansvar för inköp utformades den första enkätfrågan på ett sådant sätt att enkäten automatiskt avslutades om alternativet “Ingen roll alls” valdes (se bilaga 2). Detta då vi hade bestämt att denna aspekt skulle vara med i analysen av resultatet, alltså som jämförelse mellan svaren.

Utseendemässigt var det viktigt med att enkäten och dess innehåll skulle vara tydlig och konkret. Vi hade även bestämt att enkätens inledning skulle upprepa samma information som fanns i missivet för att säkerställa att de svar vi fick var relevanta för studien. Då vi ville få

med en variation på storleken på kommun och folkbibliotek, som vi enbart kunde påverka i den tidiga urvalsfasen, valde vi att ha med en fråga om vilken kommun folkbiblioteken tillhörde (se bilaga 2). Syftet med detta var att analysera om svaren skilde sig åt utifrån storlek på kommuner och folkbibliotek. Dock valde vi att låta frågan om storleken på folkbiblioteken vara frivillig och vi valde även att skriva ut vid frågan att det inte var obligatoriskt att svara på den. Valde respondenterna att svara på denna fråga gav de samtycke till att deras svar användes till statistiska analyser, men att namn på enskilda kommuner och folkbibliotek inte skulle redovisas i resultatet.

Enkätens frågor fokuserade på folkbibliotekens inköp, förhållandesätt till trender, samt bibliotekariernas egna attityd till trender. Enkätens utformning av frågorna skulle vara så tydliga som möjligt, utan ledande frågor. Detta för att minska risken att respondenterna skulle välja att inte svara på en fråga på grund av att de inte förstod den. Totalt bestod enkäten av nio frågor och dessa frågor var utformade olika; envalsfrågor, flervalsfrågor, skalfrågor, samt fritextfråga (Se bilaga 2). Vid några alternativfrågor valde vi att ta med fritext för att ge respondenterna möjligheten att skriva sina svar. Vi valde att ha med flera slutna frågor för att underlätta för respondenterna att besvara frågorna. Valet av olika utformningar på frågorna grundade sig i att försöka få en mer komplett bild. Genom de olika utformningarna kunde de komplettera varandra; alternativfrågor gjorde det möjligt att identifiera ett fenomen, och skalfrågorna kunde hjälpa förstå i vilken utsträckning.

Vi använde oss också av *logik* i SUNET Survey. Detta innebar att enkäten anpassades till varje respondent beroende på deras svar. Till exempel genom att välja alternativet “ja” i frågan om användare ge förslag på litteratur till inköp, kom en textruta fram där respondenten hade möjlighet att motivera sitt svar.

4.4 Analysmetod

Efter att ha samlat in det empiriska materialet studeras de genom användning av en *bivariat analys*, som Bryman et al. (2025, s. 392) syftar till studering av eventuella samband mellan två variabler. För det empiriska materialet innebär detta att variabler (svaren) dels presenteras i tabeller och figurer som ger en konkret bild på resultatet, dels analyseras i textformat. Detta val grundar sig i eftersträvan att dra slutsatser och jämföra svaren för att se mönster samt skapa en tydlig bild på variationer av svaren. Till resultatet har median och medelvärdet använts som centralmått på de tabeller och som anses relevanta. Detta för att kunna enkelt ge en bild av hur respondenterna svarat. Valet av dessa analytiska verktyg grundar sig i att skapa en tydlig bild av det empiriska materialet. Genom att presentera en genomarbetad analys av resultatet går det att dra slutsatser som ger möjlighet att besvara undersökningens frågeställningar.

I resultatet presenteras storlek på kommunerna i tre kategorier; mindre kommun, medelstor kommun, och stor kommun. Dessa kategorier utgår från invånarantalet, istället för kommunernas faktiska yta. Invånarantalet får vi fram genom den ideella föreningen *Främjande av kommunala analyser* (RKA).

5. Analys och resultat

I detta avsnitt presenteras och analyseras studiens resultat. Avsnittet är uppdelat i rubriker efter de områden som enkätens frågor berör och det kommer att användas tabeller och diagram för att tydliggöra resultatet och stödja analysen. Själva resultatet från frågorna kommer att presenteras utifrån det totala antalet svar, ansvarsrollerna och storlek på kommunerna.

Som tidigare nämnt har enkäten skickats ut till folkbibliotek i 32 kommuner runt om i Sverige, och efter en period på 20 dagar har det genererat 31 svar.

5.1 Kommun och ansvarsroll

I denna del presenteras två delar av analys och resultat. Den första som presenteras är ansvarsrollerna och den andra presenterar kommunstorlekarna.

5.1.1 Ansvarsroller i inköpsarbetet

Som tidigare nämnt är fråga 1 i enkäten en form av kontrollfråga över vilka respondenter som enkäten har nått till och för att se till att respondenterna som svarar på enkäten arbetar med inköp i någon grad (se bilaga 2). Alltså, en intervall fråga.

Tabell 2

Vilken roll har du att spela i bibliotekets inköpsprocess i fråga om skönlitteratur?

Ansvarsroll	Antal svar
Huvudansvarig för inköp av skönlitteratur	18
Delaktig i inköpsprocessen för skönlitteratur	11
Rådgivande vid inköp av skönlitteratur	2

På denna fråga har alla respondenter svarat. Det som skiljer alternativen ifrån varandra är graden av involvering i inköpsprocessen. Huvudansvarig syftar till en bibliotekarie som har det största ansvaret med inköp. Delaktig syftar till bibliotekarier som är med i ett arbetslag som har hand om inköp. Rådgivande handlar om en bibliotekarie som ger råd vid inköp. Resultatet visar att 58 % av respondenterna har rollen som huvudansvarig, 36 % delaktig och 6 % rådgivare.

5.1.2 Kommunens storlek

I enkäten finns det en fråga som handlar om vilken kommun respondenterna arbetar i. Då vilken kommun som respondenterna arbetar inom inte kommer att presenteras i resultatet har kommunerna i stället kategoriserats i tre kategorier. Detta med hjälp av RKA:s siffror.

Tabell 3

Kommunernas storlek.

Kommunstorlek (invånarantal)	Antal svar
Mindre kommun (< 15 000 invånare)	8
Medelstor kommun (15 000 - 50 000 invånare)	3
Stor kommun (> 50 000 invånare)	5

Notera. "<" betyder "färre än", och ">" betyder "fler än". N=16.

Totalt är det 16 respondenter som har valt att svara på denna fråga medan åtta har valt att avstå. Detta beror på att frågan inte är obligatorisk att svara på. Resultatet visar också på att några respondenter arbetar inom samma kommun; tre kommuner där två respondenter arbetar inom respektive kommun, och sedan två kommuner där tre respondenter arbetar inom respektive kommun.

Eftersom detta resultat har betydelse för att analysera samband vid senare del av resultatet leder detta till ett begränsat underlag. På grund av få svar blir det svårare att analysera och jämföra kommunerna. Dock är målet att ge en inblick till vilka likheter och skillnader det finns mellan respondenternas svar baserade på storlek snarare än att ge ett definitivt svar.

5.1.3 Skillnad gällande ansvarsroller bland kommunerna

Resultatet visar en annan bild när ansvarsrollerna kategoriseras efter kommunstorlek. Detta resultat har med respondenter som har svarat på frågan om vilken kommun de arbetar i.

Tabell 4

Ansvarsroll och kommunstorlek

Alternativ	Mindre kommun	Medelstor kommun	Stor kommun
Huvudansvarig	7	1	6 respondenter från 4 kommuner (3 respondenter inom samma kommun)
Delaktig	2	3	2 respondenter inom 1 kommun
Rådgivande	1	1	0

De respondenter som har valt att inte svara på frågan om kommun har arbetsrollen som huvudansvarig och delaktig. Fyra respondenter är huvudansvariga medan fyra är delaktiga.

5.2 Sociala medier

I denna del presenteras de två enkätfrågor som handlar om sociala medier; den ena fokuserar på sociala mediers inflytande på inköp och den andra fokuserar på inspiration till inköp från olika sociala medier (se bilaga 2).

5.2.1 Litterära trender på sociala medier och deras inflytande

Resultatet visar på olika grader av inflytande enligt respondenternas svar (se diagram 1). Det är en respondent som har valt att inte svara på denna fråga så det har enbart samlats in 30 svar.

Figur 1
Hur stor inflytande skulle du säga att litterära trender på sociala medier har på ditt biblioteks inköp? 1 - inget inflytande, 10 - stort inflytande.

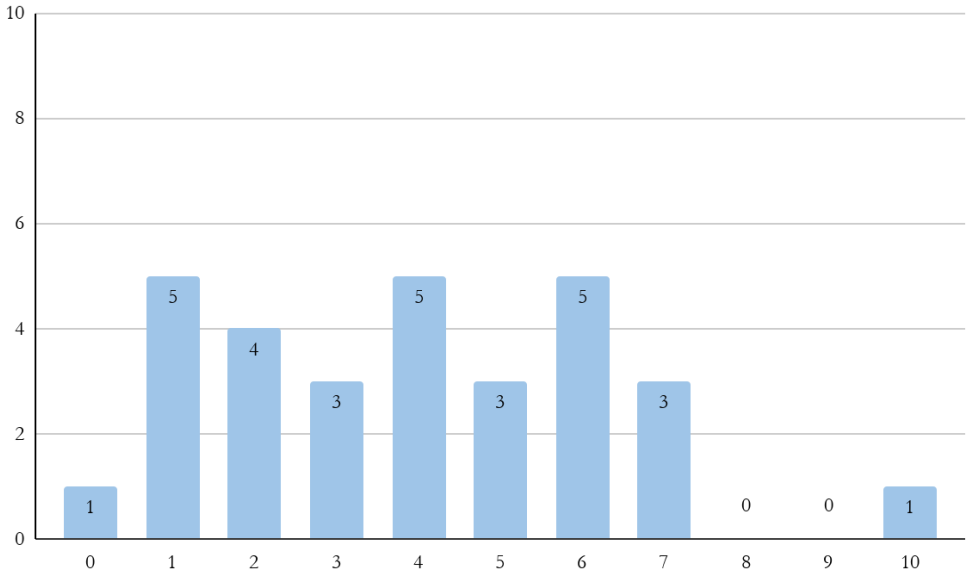

Resultatet på frågan visar att trender på sociala medier har ett måttligt inflytande på inköp, då 53 % av svaren är i mitten av skalan (3–6). Resultatet visar också att 33 % av respondenterna anser att sociala medier antingen har ingen inflytande eller lite inflytande över deras inköpsarbete (0–2). Enbart 13 % av respondenterna anser att sociala medier har ett stort inflytande på deras inköpsarbete (7–10). En respondent har svarat med “0”, vilket tolkas som ett icke-svar.

Utifrån ansvarsrollerna skapas en tydligare bild kring hur det ser ut.

Tabell 5

Hur stor inflytande skulle du säga att litterära trender på sociala medier har på ditt biblioteksinköp?

Skala	Delaktig	Huvudansvarig	Rådgivande
0	0	1	0
1	3	2	0
2	0	4	0
3	1	1	1
4	1	1	1
5	2	1	0
6	1	4	0
7	2	1	0
8	0	0	0
9	0	0	0
10	1	0	0
Totalt	11	15	2

Notera. Svaren baserar sig på ansvarsroller och deras svar. N=28.

Här visar resultatet på en variation av svar. Det går att se att två respondenter som är rådgivande har svarat på frågan likt, att det sker måttligt inflytande. Bland respondenter som är delaktiga i inköpsprocessen varierar svaren alltifrån inget inflytande till stort inflytande. Bland de respondenter som arbetar som huvudansvariga är det en som har valt "0", medan resterande av svaren också varierar alltifrån inget inflytande till stort inflytande. Även med medelvärdet och medianen bland ansvarsrollerna finns det likheter och skillnader. För huvudansvarig och delaktig har de båda medianen 1 medan rådgivande skiljer sig med att dess median är 0. Det skiljer sig för alla tre ansvarsroller gällande medelvärdet där huvudansvarig har medelvärdet 1,36, delaktig 1 och rådgivande 0,18.

Bland kommunerna ser resultatet annorlunda ut då det ger en bild på hur svaren sorteras efter kommunstorlek.

Tabell 6

Hur stor inflytande skulle du säga att litterära trender på sociala medier har på ditt biblioteks inköp?

Skala	Mindre kommun	Medelstor kommun	Stor kommun
0	1	0	0
1	3	2	0
2	1	0	1
3	0	1	2
4	1	1	1
5	0	0	2
6	2	1	1
7	1	0	1
8	0	0	0
9	0	0	0
10	0	0	0
Totalt	9	5	8

Notera. Svaren är utifrån kommunstorlek och från de respondenter som har svarat på vilken kommun de arbetar i. N=22.

Resultatet visar också här varierat med svar vilket korrelerar med tabell 5. Här återkommer en respondents svaret "0". Resultatet visar bland de mindre kommunerna att det varierar i skalan på hur mycket inflytande litterära trender på sociala medier har på inköpsprocessen. Detsamma bland medelstora och stora kommuner. Det skiljer sig någorlunda bland kommunerna, men inte mycket. Även för denna tabell finns det likheter och skillnader med medelvärdet och medianen. För mindre kommuner och stora kommuner har de båda medianen 1 medan medelstora kommuner har medianen 0. Gällande medelvärdet skiljer det sig någorlunda där mindre kommuner har medelvärdet 0,82, medelstora kommuner 0,46 och stora kommuner 0,73.

Resultatet går att kopplas till det teoretiska ramverket genom sambandet mellan litteratur och samhälle. Detta genom att majoriteten av respondenternas svar visar att deras inköp och samlingar påverkas av vilka litterära verk som trendar i samhället. Utifrån samproduktion visar detta resultat på existensen av ett ömsesidigt samspel mellan litteratur och samhälle som påverkar inköpsprocessen (Pennlert & Joelsson, 2025).

5.2.2 Inspiration från sociala medier och efterfrågan

Resultatet gällande inspiration från sociala medier ser annorlunda ut gällande antalet svar. Totalt har det samlats in 50 svar då flera respondenter har valt fler än ett alternativ när de har svarat på frågan. Alternativet "annat" syftar till att respondenten hämtar inspiration från andra källor än de som är presenterade i frågan, och "inget alls" syftar till att ingen inspiration hämtas från någon av alternativen.

Tabell 7

Från vilket eller vilka av följande sociala medier får du inspiration till inköp?

Alternativ	Instagram	Tiktok	Facebook	Youtube	Annat	Inget alls
Ja	11	3	7	1	13	15
Nej	20	28	24	30	18	16
Totalt	31	31	31	31	31	31

Resultatet visar överlag på att 48 % har svarat med "inget alls", 42 % med "annat", 36 % med Instagram, 23 % med Facebook, 10 % med TikTok och 3 % med Youtube.

På individuell nivå har 12 respondenter enbart svarat med "inget alls", medan sex respondenter har svarat med enbart "annat". En respondent har svarat med både "annat" och "inget alls", vilket kan betyda att respondenter hämtar inspiration från andra källor (därmed "annat") och inte från några av alternativen i enkäten (därmed "inget alls"). En respondent har enbart svarat med "Instagram" och en annan har svarat med enbart "TikTok". Fyra respondenter har svarat med "Instagram", "Facebook" och "annat". Två respondenter svarar med "Instagram" och "Facebook". En respondent har svarat med "Instagram", "TikTok", "Facebook" och "annat". Ytterligare en respondent har svarat med "Instagram", "TikTok" och "Youtube". En respondent har svarat med "Instagram" och "annat". En respondent har svarat med "Instagram" och "inget alls".

Resultatet visar att "Instagram" är den populäraste sociala media att hämta inspiration från, till följd av "Facebook", "TikTok" och "Youtube". Det går även att se att sociala medier inte har lika stort inflytande som tidigare antagits i jämförelse med antalet respondenter som har svarat på frågan. Samtidigt som resultatet pekar åt det hållet har en stor grupp av respondenter svarat på "annat".

Tabell 8

Från vilket eller vilka av följande sociala medier får du inspiration till inköp?

Alternativ	Huvudansvarig	Delaktig	Rådgivande
Instagram	5	5	1
Tiktok	2	1	0

Från vilket eller vilka av följande sociala medier får du inspiration till inköp?			
Facebook	4	2	1
Youtube	0	1	0
Annat	9	5	0
Inget alls	9	5	1
Totalt	29	19	3

Notera. Svaren är utifrån ansvarsroller och svarsalternativet "ja".

Utifrån hur svaren är fördelade efter ansvarsroll visar resultatet på likheter och skillnader. En likhet är att flertal respondenter, hos alla ansvarsroller, hämtar inspiration från "Instagram" och "Facebook". En annan likhet är att någon eller några från alla roller har svarat med "inget alls". En annan intressant aspekt är att majoriteten av huvudansvariga har svarat med "annat" och "inget alls".

Hur respondenterna har svarat individuellt ser olika ut utifrån ansvarsrollerna. Bland huvudansvariga är det sju respondenter som har svarat med enbart "inget alls" och fyra respondenter har svarat enbart på "annat". En huvudansvarig har svarat med alla alternativ förutom "annat". En huvudansvarig har svarat med "annat" och "inget alls". En huvudansvarig har svarat med "Instagram" och en annan har svarat med "TikTok". Två huvudansvariga har svarat med "Instagram", "Facebook" och "annat". En huvudansvarig har svarat med "Instagram" och "Facebook".

De som har rollen som delaktiga har likheter och skillnader med huvudansvariga. Fyra delaktiga har svarat med "inget alls". Två delaktiga har svarat med "annat". Två delaktiga har svarat med "Instagram", "Facebook" och "annat". En delaktig har svarat med "Instagram" och "annat". En annan delaktig har svarat med "Instagram" och "inget alls". Sedan har en annan delaktig svarat med "Instagram", "TikTok" och "Facebook".

Bland de respondenter som arbetar som rådgivare har en respondent svarat med "inget alls", medan den andra respondenten har svarat med "Instagram" och "Facebook".

Gällande medelvärde och median finns det enbart skillnader. För huvudansvarig är medelvärdet 4,83 och medianen 4,5, för delaktig är medelvärdet 3,17 och medianen 3,5, medan för rådgivande är medelvärdet 0,5 och medianen 0,5.

Resultatet har även jämförts mellan kommunstorlekar som visar en annan bild gällande hur respondenterna från dessa kommuner har svarat.

Tabell 9

Från vilket eller vilka av följande sociala medier får du inspiration till inköp?			
Alternativ	Mindre	Medelstor	Stor

Från vilket eller vilka av följande sociala medier får du inspiration till inköp?

	kommun		kommun		kommun	
	Ja	Nej	Ja	Nej	Ja	Nej
Annat	4	6	1	4	3	5
Facebook	2	8	0	5	2	6
Inget alls	4	6	4	1	4	4
Instagram	4	6	0	5	4	4
TikTok	3	7	0	5	0	8
Youtube	1	9	0	5	0	8
Totalt	18	42	5	25	13	35

Notera. Svaren är utifrån kommunernas volymer. Mindre kommuner: n=10, medelstora kommuner: n=5 och stora kommuner: n=8.

Likt tabell 7 och 8 varierar svaren mellan kommunkategorierna. Bland de respondenter som arbetar inom mindre kommuner går det att se att svaren varierar. Det finns tre respondenter som arbetar inom samma kommun. Här har två av de tre respondenter svarat med "Instagram", en har svarat med “TikTok, en har svarat med “Facebook” och en har svarat med “inget alls”.

Bland medelstora kommuner finns det två kommuner där det arbetar fler än en respondent inom. Det som skiljer dessa medelstora kommuner från de mindre kommuner, där det arbetar fler respondenter inom, är att de har svarat med “inget alls”.

Bland stora kommuner är det två kommuner där det arbetar fler än en respondent i respektive kommun. Hos den ena kommunen har båda respondenter svarat med “Instagram” och den ena respondenten har även svarat med “annat” medan den andra har svarat med “inget alls”. Hos den andra kommunen arbetar det tre respondenter där en har svarat med “Facebook”, den andra med “Instagram”, och två av de tre respondenterna har svarat med “inget alls”.

På alternativet “annat” har respondenterna fått möjlighet att skriva var de hämtar inspiration från, utöver eller i stället för enkätens alternativ. Svaren har hänvisats till BTJ-listan, radio, låntagarnas förslag, TV, bokhandel, kataloger, nyhetslistor samt tidningar. Några respondenter har även svarat med att efterfrågan är en drivande kraft till deras inköp. Alltså visar resultatet att även om litterära trender på sociala medier spelar en roll i inköpsprocessen, är dess inflytande måttlig medan andra faktorer väger tyngre. Samtidigt som resultatet visar

att det finns en skillnad mellan folkbiblioteken där några respondenter tar större hänsyn till sociala medier vid inköp än andra.

Ett svar från en respondent ger en intressant aspekt kring deras inköpsarbete:

> Vi köper in en del på efterfrågan, men det är låntagarna och inte jag som eventuellt inspireras av sociala medier, vilket ju indirekt kan påverka våra inköp.

Detta svar upplyser en aspekt om en *indirekt* påverkan på inköp. Det innebär att låntagare kan få inspiration på litteratur från sociala medier, och därefter efterfrågar litteraturen på folkbiblioteken. Därmed kan folkbibliotek, som köper in litteratur genom bland annat efterfrågan, styras av litterära trender på sociala medier. Här finns det en korrelation med frågan "Märker du av på efterfrågan om ett visst verk blir trendigt?". Resultatet visar att alla respondenter svarar "ja", vilket tyder på att på de folkbibliotek som denna enkät har nått till märker av litterära trender genom efterfrågan. Svaren kan visa att det finns en stark koppling mellan litterära trender och efterfrågan på folkbiblioteken. Utifrån litteratursamhället visar resultatet att litterära trender har en stark närvaro och utifrån det litteratursociologiska perspektivet tydliggör resultatet en korrelation mellan folkbibliotekens arbete med inköp och hur det ser ut i samhället. Folkbiblioteken kan därför ses som en länk som formar läsvanor bland människor utifrån perspektivet av litteratursamhället (Svedjedal, 2012). Oavsett vilket svarsalternativ som respondenterna har valt att svara på denna fråga visar alla svar på att folkbibliotekarierna tar inspiration från olika kanaler. Detta kan ske genom sociala medier, eller andra kanaler, för att veta vad som ska köpas in som reflekterar vad samhället eftersöker (Svedjedal, 2012).

5.3 Attityd mot litterära trender

I denna del presenteras de enkätfrågor som berör bibliotekariers attityder mot litterära trender.

5.3.1 Bör litterära trender påverka vilken litteratur som köps in?

I enkäten fick respondenterna besvara en fråga angående om litterära trender bör påverka vilken litteratur som köps in, oavsett var trenderna uppstår. Detta var en ja/nej fråga (se bilaga 2). Till denna fråga har det samlats in 30 svar och en respondent från en medelstor kommun har valt att avstå från att svara.

Resultatet visar på en övervägande majoritet där 97 %, alltså 29 respondenter, anser att litterära trender bör påverka inköp. En respondent, 33 %, anser att dessa trender inte bör påverka inköpen. Detta resultat visar att trender är någonting som bibliotekarier anser är viktigt att ta i beaktning när de ska köpa in litteratur. Dessutom någonting som de värderar.

Resultatet kan kopplas till de yttre villkor som litteratursamhälle fokuserar på (Svedjedal, 2012). Som tidigare nämnt är folkbibliotek delaktiga i att forma samhället genom att förmedla och sprida litteratur genom sitt arbete med inköp. Genom att styra över om litterära trender ska påverka vilken litteratur som köps in kan folkbibliotek i sin tur påverka vilken litteratur som sprids och förmedlas till samhället. Då majoriteten av respondenterna anser att litterära trender bör påverka deras inköpsarbete går det att se ett samspel mellan samhälle och folkbibliotek. Utifrån teorin om samproduktion inom litteratursociologi, som syftar till ett

ömsesidigt samspel mellan litteratur och samhälle (Pennlert & Joelsson, 2025), kan svaren på denna fråga peka på att det finns ett samspel. Slutsatsen är att folkbibliotekarier som har svarat på denna fråga anser att trender ska påverka deras inköpsarbete.

5.3.2 Utsträckning som litterära trender bör påverka inköp

Som en fördjupning till föregående fråga fokuserar frågan "I vilken utsträckning anser du att trender, till exempel sociala medier, bör påverka bibliotekets inköp?", med hjälp av skala, på hur mycket bibliotekarierna anser att litterära trender bör påverka deras inköpsarbete. Detta för att skapa en bild på hur mycket litterära trender bör påverka inköpen enligt respondenterna.

Figur 2

I vilken utsträckning anser du att trender, till exempel sociala medier, bör påverka bibliotekets inköp? 1-bör inte påverka alls, 10 - bör påverka mycket.

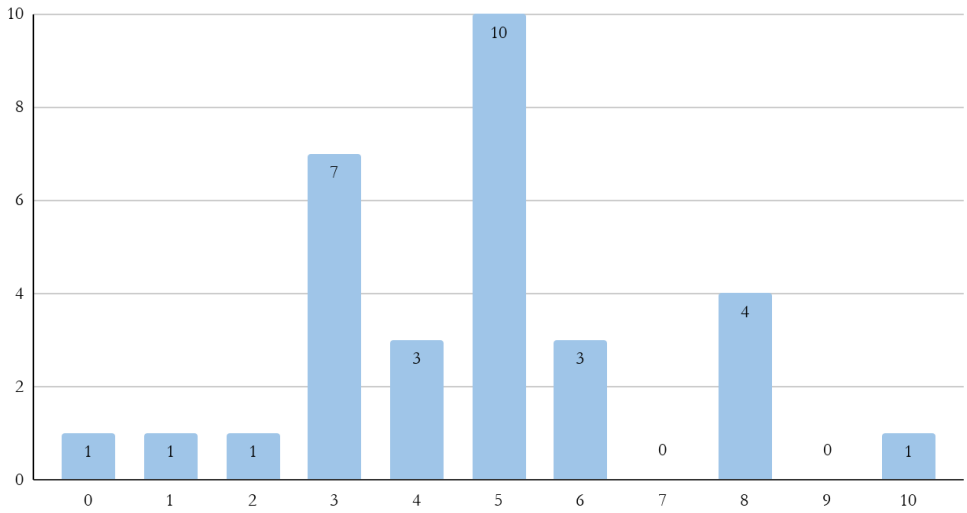

Resultatet indikerar på utspridda svar från respondenterna. Mellan 0–2 är det 10 %, mellan 3–6 är det 74 % och mellan 7–10 är det 16 %. Några respondenter anser att trender ska påverka inköp så lite som möjligt medan majoriteten anser att det bör påverka inköpsarbetet.

Tabell 10

I vilken utsträckning anser du att trender, till exempel sociala medier, bör påverka bibliotekets inköp?

Skala	Huvudansvarig	Delaktig	Rådgivande
0	0	1	0
1	0	1	0

I vilken utsträckning anser du att trender, till exempel sociala medier, bör påverka bibliotekets inköp?

2	1	0	0
3	6	0	1
4	1	2	0
5	6	4	0
6	2	1	0
7	0	0	0
8	2	1	1
9	0	0	0
10	0	1	0
Totalt antal svar:	18	11	2

Notera. Svaren är utifrån ansvarsroll. N=31.

Tabell 10 visar hur det ser ut mellan respondenternas ansvarsroller. Det visar att huvudansvariga och delaktiga har svarat mer utspritt på skalan medan rådgivande har svarat antingen lågt eller högt på skalan. När det gäller medelvärde och median finns det också likheter och skillnader. Likheter och skillnader för median bland ansvarsrollerna är att både huvudansvarig och delaktig är 1 medan rådgivande är 9. Med medelvärdet är skillnaderna att huvudansvarig är 1,63, delaktig 1 och rådgivande 0,18.

Tabell 11

I vilken utsträckning anser du att trender, till exempel sociala medier, bör påverka bibliotekets inköp?

Skala	Mindre kommun	Medelstor kommun	Stor kommun
0	0	1	0
1	0	1	0

I vilken utsträckning anser du att trender, till exempel sociala medier, bör påverka bibliotekets inköp?

2	0	0	0
3	4	1	1
4	0	1	1
5	2	1	5
6	1	0	1
7	0	0	0
8	3	0	0
9	0	0	0
10	0	0	0
Totalt antal svar	10	5	8

Notera. Svaren är utifrån kommunstorlek. N=23.

Resultatet visar att bland medelstora kommuner har ingen respondent svarat på samma nummer utan alla har svarat olika, men likheten är att de håller sig nära varandra vilket går att tyda på att de anser att litterära trender bör påverka inköp i en viss grad. Bland stora kommuner har fem respondenter valt alternativ 5 vilket antyder att de har liknande värderingar gällande inflytande och de tre som har valt andra alternativ håller sig nära i skalan. Bland de respondenter som arbetar inom mindre kommunerna finns det lite mer enigheter där fyra respondenter har svarat med 3, två med 5 och tre med 8. Det är enbart en respondent som skiljer sig från de andra. Bland respondenterna inom medelstora kommuner svarar alla olika. En intressant aspekt är att en respondent från en medelstor kommun har svarat med en 1:a, där de inte tycker att litterära trender bör påverka inköp. Ytterligare likheter och skillnader finns med i centralmåtten där medianen för alla tre kommunstorlekar är 0, medan för medelvärdet är mindre kommun 0,91, medelstor kommun 0,4 och stor kommun 0,73.

5.4 Litterära trender vs. kvalitetslitteratur

Gällande frågan om konflikt mellan att följa litterära trender och kvalitetskriterier har det samlats in 30 svar. En respondent har valt att avstå från att svara på frågan.

Figur 3

Upplever du en konflikt mellan att följa trender och att upprätthålla bibliotekets kvalitetskriterier? 1 - upplever inte alls, 10 - upplever alltid.

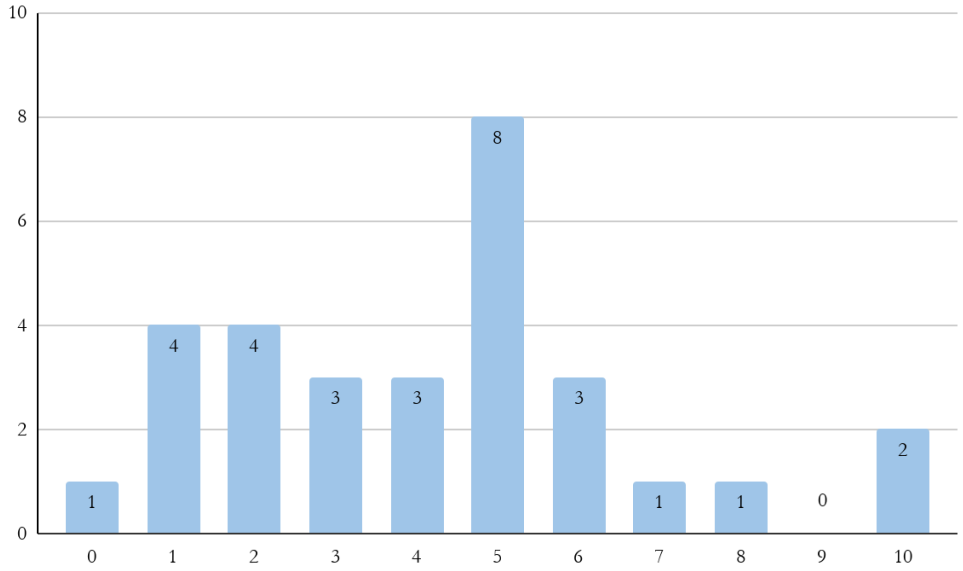

Från diagrammet går det att se att svaren varierar. Detta kan antyda på olika sätt att se på konflikten gentemot deras arbete med inköp och storlek på folkbiblioteken. 27 % av respondenterna svarar med en 5:a vilket kan antydas på att det sker konflikter i viss utsträckning. Två respondenter har svarat på 10, alltså 7 %, och anser att de alltid upplever en konflikt mellan att följa trender och upprätthålla kvalitetskriterier. En respondent svarar med 0, alltså 3 %, vilket kan tyda på att respondenten antingen har svarat med "vet inte" eller inte vet hur de ska svara på frågan. Fyra respondenter svarar med en 1:a vilket tyder på att de inte anser att det sker någon konflikt. Resultatet visar att majoriteten av respondenterna upplever i någon grad en konflikt i att följa trender samtidigt som att upprätthålla de kvalitetskriterier de följer vid inköpsarbetet.

5.4.1 Samband mellan ansvarsroll och kvalitetskriterier

Till resultatet av denna fråga finns även en tabell som visar en korrelation mellan ansvarsroll och upplevelsen av konflikt mellan litterära trender och kvalitetskriterier. Detta för att ge en tydlig bild på hur respondenterna i respektive roll upplever konflikten.

Tabell 12

Upplevs det konflikt mellan litterära trender och kvalitetskriterier?

Skala	Huvudansvarig	Delaktig	Rådgivande
0	0	0	1

Upplevs det konflikt mellan litterära trender och kvalitetskriterier?

1	2	2	0
2	4	0	0
3	2	1	0
4	3	0	0
5	5	2	1
6	0	3	0
7	0	1	0
8	1	0	0
9	0	0	0
10	0	2	0
Total	17	11	2

Notera. Denna tabell visar antal svar från respondenter utifrån deras ansvarsroll på sin arbetsplats. N=30.

Resultatet utifrån ansvarsroll visar att svaren varierar. Det enda skillnaden är rådgivande som enbart två respondenter har som roll och där kan man se att den ena respondenten har svarat med 0, vilket kan antydas som ett icke-svar, medan den andra har svarat med 5, alltså att respondenten upplever att det sker en konflikt. Resultatet visar även på att det är en respondent som inte har svarat på frågan och denna respondent har rollen som huvudansvarig. Gällande medelvärdet och medianen bland ansvarsrollerna finns det likheter och skillnader. För medianen är likheten att huvudansvarig och delaktig att de är 0 medan rådgivande är 0. Gällande medelvärdet skiljer de sig åt där huvudansvarig är 1,55, delaktig 1 och rådgivande 0,18.

Ytterligare en tabell har skapats för att visa hur svaren ser ut mellan kommunstorlekarna.

Tabell 13

Upplevs det konflikt mellan litterära trender och kvalitetskriterier?

Skala	Mindre kommun	Medelstor kommun	Stor kommun
0	1	0	0
1	3	1	0
2	1	0	0
3	1	0	1
4	1	1	1
5	1	1	5
6	0	1	0
7	1	0	0
8	0	0	1
9	0	0	0
10	0	1	0
Totalt	9	5	8

Notera. Svaren är utifrån kommunstorlek. N=22.

Resultatet visar på att det varierar bland svaren, men bland stora kommuner har fem respondenter svarat med 4 vilket visar på en enighet om att de upplever konflikt likt varandra. En annan intressant aspekt är att tre respondenter från mindre kommuner också visar en enighet med svaret 1. Sedan bland medelstora kommuner svarar alla enskilt på skalan. När det kommer till medelvärdet och median finns det likheter och skillnader. En likhet är att både mindre kommun och stor kommun är 0,8 medan medelstor kommun är medelvärdet 0,5. När det gäller median skiljer de sig alla tre där mindre kommun har medianen 1, medelstor kommun 0,5 och stor kommun 0.

5.5 Förslag till inköp

På frågan om låntagare kan ge förslag på litteratur till inköp (se bilaga 2) har alla respondenter svarat på alternativet "ja". Det överväldiga svaret på frågan tyder på att användarnas efterfrågan är något som väger tungt när det kommer till folkbibliotekens inköp av litteratur. Det tyder även på att det finns flera olika sätt att samla in inköpsförslag, och att det ser olika ut på olika folkbibliotek. I samband med denna fråga har respondenterna fått chansen att ge konkreta exempel på hur låntagare kan ge förslag på inköp. Här nämns informationsdisken, mejl, webbsida, sociala medier, telefon och OPAC-formulär. Utifrån det teoretiska perspektivet kan detta kopplas till litteraturen i samhället och ge förståelse för litteraturens kretslopp på folkbiblioteket (Pennlert & Joelsson, 2025, s. 136). Ett exempel på detta kretslopp är att låntagare kan ge förslag till folkbiblioteken på litteratur som de kan köpa in

och som sedan kan lånas av användarna. Flera respondenter svarade även att det var möjligt att ge förslag via sociala medier, vilket visar att även detta kan vara en viktig kommunikationskälla mellan folkbibliotek och låntagare. Svaren är dock varierande, och visar att sättet att samla in inköpsförslag ser olika ut.

5.6 Hur ser det ut mellan kommunerna?

I den sista delen av resultatet presenteras det en tabell utifrån skalfrågorna för att se hur det skiljer sig mellan kommuner. Totalt är det 16 kommuner. Att ta i akt är att tabellen inte överensstämmer med antalet kommuner, då några respondenter arbetar inom samma kommun. Från 5 kommuner är det 12 respondenter.

Tabell 14

Jämförelse mellan kommunstorlekarnas svar från tre olika skalfrågor/Hur svaren skiljer sig utifrån kommunernas volymer.

Skala	Hur stor inflytande skulle du säga att litterära trender på sociala medier har på biblioteks inköp?	I vilken utsträckning bör litterära trender påverka inköp?	Upplevs det en konflikt mellan litterär trend och kvalitetskriterier?
		Mindre kommuner	
0	1	0	1
1	3	0	3
2	1	0	1
3	0	4	1
4	1	0	1
5	0	2	1
6	2	1	0
7	1	0	1
8	0	3	0
9	0	0	0

Jämförelse mellan kommunstorlekarnas svar från tre olika skalfrågor/Hur svaren skiljer sig utifrån kommunernas volymer.

10	0	0	0
Totalt:	9	10	9
	Medelstora kommuner		
0	0	1	0
1	2	1	1
2	0	0	0
3	1	1	0
4	1	1	1
5	0	1	1
6	1	0	1
7	0	0	0
8	0	0	0
9	0	0	0
10	0	0	1
Totalt:	5	5	5
	Stora kommuner		
0	0	0	0
1	0	0	0

Jämförelse mellan kommunstorlekarnas svar från tre olika skalfrågor/Hur svaren skiljer sig utifrån kommunernas volymer.

2	1	0	0
3	2	1	1
4	1	1	1
5	2	5	5
6	1	1	0
7	1	0	0
8	0	0	1
9	0	0	0
10	0	0	0
Totalt:	8	8	8

Notera. De antal svar per kategori är det totala antalet svar från alla kommunkategorier. De tre valda frågorna i denna tabell är från kommunernas svar. Tabellen visar en jämförelse bland svaren.

Tabell 14 baserar sig på tre skalfrågor som ger en bild överlag kring hur det ser ut med bibliotekariernas arbete på folkbibliotek och deras samband med litterära trender, sociala medier och kvalitetskriterier. Tabellen visar en överblick på jämförelse mellan svaren från kommunerna och deras storlek (för att se en djupgående bild, refereras det till tabell 6, 11 och 13). Tabellen visar att det finns stor variation bland svaren. En stor skillnad är dock att bland de mindre kommunerna är det två respondenter som har avstått från att svara på varsin fråga medan för respondenterna från de andra två kommunstorlekarna har svarat på alla frågor.

Sammantaget visar analys och resultat på varierande svar bland alla frågor och ger nya perspektiv på hur respondenterna ser på litterära trender, sociala medier och dess påverkan på inköp.

6. Diskussion och slutsats

I detta avsnitt kommer vi att diskutera resultatet utifrån våra frågeställningar med koppling till tidigare forskning och inledning.

6.1 Studiens slutsats

En allmän avgränsning som gjordes gällande resultatet var att vid jämförelser mellan kommuner att avstå från att ha med svaren från de respondenter som inte svarade vilken kommun de arbetar i. Eftersom syftet var att jämföra och se hur det såg ut hos olika kommunstorlekar kunde inte svaren från "okända" kommuner tas med. I stället inkluderades dessa när vi presenterade totalt antal svar.

Slutsatsen för denna studie är att litterära trender och sociala medier har ett inflytande på folkbibliotekens arbete med inköp, dock i varierande grad. Studien visar att folkbibliotekarierna har en positiv attityd mot detta inflytande. Attityder behöver inte nödvändigtvis påverka inköp, men eftersom bibliotekarier behöver anpassa sitt arbete med efter samhället är det intressant att utforska detta fenomen. Studien visar även att det ser olika ut utifrån vilken roll respondenterna har i inköpsarbetet och storlek på kommun. Studiens visar också på att det finns konflikt mellan litterära trender och kvalitetskriterier, dock i olika grader. Slutsatsen till studien är att litterära trender och sociala medier spelar roll i inköpsarbetet hos några svenska folkbibliotek. Likt studien av Holm Soelseth et al. (2025), som tar upp att norska folkbibliotek använder sociala medier som TikTok, använder även några svenska folkbibliotek dessa i inköpsarbete. Förhoppningsvis kan denna studie ge någorlunda tydligare bild kring hur det ser ut bland några svenska folkbibliotek.

6.1.1 Studiens frågeställningar

En slutsats som kan dras från resultatet är att studiens två frågeställningar har blivit besvarade.

För den första frågeställningen "Hur påverkar litterära trender på sociala medier folkbibliotekens inköp av litteratur" är slutsatsen att litterära trender påverkar inköp, men i olika grader beroende på kommun. Utifrån figur 1 går det att se hur respondenterna har svarat och att svaren indikerar att det påverkas i någon grad. Några anser att det har ett stort inflytande när det kommer till bibliotekets inköp, medan andra anser att det inte har mycket till inflytande på deras inköpsarbete. En annan intressant aspekt från resultatet är att majoriteten av respondenterna får inspiration av någon eller några av de sociala medier som finns med som svarsalternativ i enkäten: Instagram och Facebook (se tabell 7). Här kan det diskuteras om att det finns indirekt inflytande av litterära trender genom de sociala medier som de hämtar inspiration från. En annan slutsats som kan dras här är att flera respondenter valde alternativ "inget alls", vilket kan innebära att inte alla respondenter väljer att vända sig till sociala medier för att hämta inspiration till vad de kan köpa in för litteratur. Det kan eventuellt finnas respondenter som främst baserar sina inköp på listor från BTJ eller styrdokument. Det kan även handla om att respondenterna också till stor del baserar sina inköp på efterfrågan från låntagare. Som det tas upp i resultatet är efterfrågan en påverkningsfaktor till inköp och därigenom kan efterfrågan vara påverkad av sociala medier som i sin tur påverkar vad för litteratur som köps in.

För den andra frågeställningen "Vad har folkbibliotekarier för attityd till trenders inflytande på folkbibliotekens inköp?" är slutsatsen att attityder hos respondenterna varierar men är främst positiva. När det kommer till frågan om litterära trender bör påverka vilken litteratur som köps är slutsatsen främst positiv eller att attityden mot litterära trenders påverkan är positiv. Dock var det en respondent som hade en negativ attityd mot detta vilket kan indikera att, utifrån studiens resultat, det fortfarande finns ett motstånd mot dessa trender. När det kommer till vilken grad som litterära trender bör påverka inköp, är slutsatsen mer nyanserad. Majoriteten har svarat mellan 3-6, vilket visar att det stämmer in på frågans påstående. Några anser att det antingen inte alls bör påverka eller påverka till en liten grad (0-2), medan några andra anser att det bör påverka antingen en större del eller till stor del av inköpsarbetet (7–10). Detta visar på en varierad bild vilket kan betyda att det ser olika ut på olika folkbibliotek i landet.

Det fanns även en fråga om konflikt mellan att följa trender och att upprätthålla folkbibliotekens kvalitetskriterier och där är slutsatsen att det varierar mellan respondenterna. Dock går det att se att det finns konflikter i olika grader eftersom majoriteten av respondenterna upplever en konflikt, och enbart en respondent som inte upplever någon konflikt alls och har svarat med ett icke-svar. Resultatet på denna fråga kan även kopplas till arbete med styrdokument gällande kvalitet, och arbete med omvärldsbevakning genom olika kanaler som sociala medier. Detta för att samtidigt se till att ha en samling som innehåller kvalitetslitteratur och populär litteratur. Kopplas det till teorin om samproduktion kan detta visa på samhällsutveckling som är formad av värderingsmässiga praktiker (Pennlert & Joelsson, 2025, s. 127). De respondenter som upplever att det är en konflikt mellan kvalitetskriterier och att följa litterära trender kan tolkas som att folkbiblioteken ännu inte anpassat sig till dessa trender som uppstår via sociala medier utan fortfarande vill följa styrdokument och kriterier. Detta pekar på att det kan finnas ett "glapp" i samspelet mellan litteratur och samhälle där folkbibliotek inte samspelar med samhället och inte utvecklas utifrån den läskultur som existerar.

6.1.2 Reflektion kring enkäten

Det har dykt upp olika reflektioner under den analytiska processen gällande resultatet hos några av frågorna.

En tanke är hur respondenterna har tolkat frågan om deras roll i inköpsprocessen, då detta kan ha påverkat hur respondenterna har besvarat frågan. Här har tankarna hamnat på skillnaden mellan huvudansvarig, delaktig och rådgivande vid inköpsprocessen och att vår tolkning av dessa ansvarsroller inte överensstämmer med respondenternas tolkning. Till exempel är rådgivande för inköpsprocessen någon vag term med olika tolkningar. Om denna undersökning hade gjorts på nytt skulle det gå att förtydliga dessa ansvarsroller för att försäkra om att forskaren och respondenterna har en överensstämmande tolkning om dem.

En annan reflektion är frågan om vilken kommun respondenterna arbetar i. Då inte alla har svarat på frågan har det blivit problematiskt med att få fram en rättvis bild. Tanken med att låta frågan vara frivillig har handlat om att minska risken för att respondenter ska avstå från att vara med i enkäten. Därmed, om frågan var obligatoriskt fanns det en sannolikhet att fler hade avstått från att delta i enkäten. Denna spekulation utgår från att åtta respondenter valde att inte svara på frågan. Då hade enkäten kanske behövts skickats ut till fler folkbibliotek. En annan aspekt kring denna fundering är svårigheten att veta om resultatet representerar hela

Sverige, då flera respondenter valde att avstå från att svara på frågan om vilken kommun folkbiblioteket de jobbade för tillhör. Det saknas till exempel något tydligt svar från någon kommun i Skåne, vilket inte nödvändigtvis behöver betyda att dessa folkbibliotek inte svarade på enkäten, eftersom det finns en möjlighet att de valde att inte svara på frågan om kommun.

En av de största problematiken med resultatet har varit att flera respondenter som arbetar inom samma kommun har svarat olika på enkätfrågorna då vi inte vet vilket folkbibliotek de arbetar på. Detta har gjort det svårt att analysera utifrån kommunerna. Vad som kunde ha gjorts annorlunda här skulle ha varit att kanske nå ut mer till själva folkbiblioteken inom kommunerna, specifikt medelstora och stora kommuner. Då kunde svaren ha analyserats mellan folkbiblioteken i stället för kommunerna. Problematiken har alltså varit att få fram tydliga samband och jämförelser mellan folkbiblioteken eller kommunerna och skapa tydligare och bättre tabeller och figurer. Dock kan svar från flera respondenter inom samma kommun indikera att det är flera respondenter som arbetade med inköp vilket kan kopplas till svaren med “delaktig i inköp” och “rådgivande vid inköp”.

Vi märkte också att det var två frågor som fick 30 svar och inte 31. Det kan exempelvis bero på att de inte kunde svara på frågan, inte förstod frågan eller inte ville besvara frågan. Dock är detta enbart spekulationer då vi inte kan veta varför de har valt att avstå från att svara. Liknande vid skalfrågorna har några respondenter valt att svara med “0” trots att det har stått tydligt i frågan vad 1 respektive 10 står för. Vi har tolkat att detta betyder att de inte har vetat hur de ska svara på frågan eller inte har valt att svara på frågan alls. Vi har även funderat på om respondenterna kanske har menat “1” men som till slut har valt “0” eller har egentligen hållit med helt. Då vi inte vill anta hur respondenterna har tänkt, har vi valt att definiera detta svar som ett icke-svar. Dessa aspekter har gjort det svårt med att analysera svaren och frågan har blivit en teknisk fråga.

Enkäten skickades till 32 kommuners folkbibliotek, och i slutet av perioden fanns 31 svar. Dock går det inte att veta hur många bibliotekarier som kunde ha svarat på enkäten om den hade nått alla inom urvalets kommuner. Trots det kunde vi se att fler respondenter arbetade inom samma kommun. Det, tillsammans med att flera avstått från att svara vilken kommun folkbiblioteket tillhör, gör det svårt att veta om alla folkbibliotek enkäten skickades till har svarat eller ej. Även om många av enkätens frågor har fokus på individens inköpsavtal är det viktigt att komma ihåg att det kan finnas praxis inom arbetsplatsen som gör att respondenter från samma folkbibliotek har liknande svar, vilket kan påverka analysen av enkätens resultat. Detta var dock något som vi var medvetna om när vi skapade enkäten, och eftersom frågorna fokuserar på enskilda bibliotekariers upplevelse ansåg vi det viktigt att det fanns möjlighet för flera från samma folkbibliotek att svara på enkäten.

Med detta resultat kan det ge en tydligare bild kring hur några folkbibliotek i landet arbetar med inköp genom statistik, figurer och analys. Detta kan styrka upp vad Wahlin (2025) pratar om i sin rapport kring att det behöver bli en förbättring gällande folkbibliotekens arbete.

Enkätfrågorna 8 och 9 nämner inte explicit litterära trender utan endast trender. Anledningen till detta grundar sig i att litterära trender nämns tidigare i enkäten och därmed kan respondenterna förstå att frågorna fokuserar på just litterära trender.

6.2 Diskussion

6.2.1 Samproduktion

Med vår studie antar vi ett litteratursociologiskt perspektiv, med speciellt fokus på teorin om samproduktion, genom att det visar hur folkbibliotek påverkas av faktorer såsom sociala medier. Det visar dock också på hur folkbibliotek är med och påverkar vilken litteratur som läses, genom sina val av inköp. Folkbiblioteken speglar därför samhället vi lever i, genom att de speglar samtida trender som uppstår på sociala medier. Samhälle och litteratur skapas tillsammans, där litteratur både skapas av och påverkar samhället. Eftersom samhälle och litteratur påverkar varandra är det naturligt att sociala medier har inverkan på biblioteken, eftersom det har så stor inverkan på samhället idag.

Från studien av Lindberg och Pilerot (2023) talas det om att omvärldsbevakning är ett sätt för bibliotekarier att hålla sig uppdaterade och att det är något som ses som en tyst kunskap. Med denna studie går det att visa hur bibliotekarier arbetar och vilka utmaningar de möter i sitt arbete med inköp. Lindberg och Pilerot (2023) nämner också att sociala mediers snabbhet och direkthet gör de relevanta gällande spaning efter trender. Detta kan kopplas till vår studie där respondenter har svarat med att de hämtar inspiration från sociala medier, till exempel från Instagram och TikTok. De som inte hämtar inspiration till inköp från sociala medier kollar på andra kanaler såsom TV, BTJ-listor, efterfrågan och tidningar. Det går även att kopplas till utmaningar där respondenternas svar indikerar på att de upplever konflikt mellan litterära trender och kvalitetskriterier i olika grader. Detta går även att koppla till det litteratursociologiska perspektivet där detta indikerar på samspel mellan litteratur och samhälle; folkbibliotek köper in litteratur vilket i sin tur påverkar samhället.

Från studien av Soules (2014) nämns det strategier för framtiden som förser relevant information, smalare samlingar samt tillgänglighet gällande marknadsföring av information och ökad användningen. Kopplingen till denna studie visar att några folkbibliotek använder sig av sociala medier och litterära trender. Detta för att deras samlingar ska vara relevanta för låntagare samtidigt som de ska upprätthålla de kvalitetskriterier som finns i bland annat styrdokument och biblioteksslagen. Även Svenska förläggareförening, Berglund och Steiner (2025) tar upp att sociala medier är vanliga kanaler för läsare att hämta inspiration från.

6.2.2 Faktorer som påverkar inköp

Det finns faktorer som är värda att ha i åtanke som kan ha haft inverkan på hur respondenterna besvarat enkäten. Det kan till exempel handla om styrdokument inom folkbiblioteket som behandlar inköp. Det kan också förekomma medieplaner som innehåller de olika stegen i processen från urval och inköp (Holm, 2017, s. 103). NPM på folkbiblioteken kan också ha inflytande över dess inköp, då stort fokus ligger på användarna och deras inköpsförslag.

När det kommer till frågorna angående folkbibliotekariernas attityd finns även faktorer som är viktiga att ha i åtanke. Det kan till exempel, som tidigare nämnt, finnas styrdokument eller medieplaner på folkbiblioteken som till stor del styr vilka inköp bibliotekarierna gör. Detta betyder att deras inställning till trender på sociala medier inte nödvändigtvis behöver ha så stort inflytande över folkbibliotekens faktiska inköp. Det kan till exempel handla om ett litet folkbibliotek med begränsad budget för inköp, där bibliotekarien kan ha en positiv inställning till litterära trender men trots det inte köpa in den litteraturen. Individens attityd utgör en del av inköpsprocessen, men det finns andra faktorer som kan begränsa detta. Detta går att koppla till teorin om samproduktion. Samtidigt som folkbibliotek påverkas av litteraturen, genom den positiva inställningen till litterära trender, påverkar de dock vilken litteratur som läses genom

att begränsa litterära trenders utsträckning på inköp. På så vis går det att se hur folkbibliotek påverkar litteraturens cirkulation i samhället, och genom sina inköpsbeslut blir de både mottagare och aktiv aktör av litteraturens spridning.

Det är också svårt att se exakt hur stort inflytande sociala medier faktiskt har på folkbibliotekariernas inköp, då det kan ha ett indirekt inflytande. Till exempel har de inflytande på låntagare vilket i sin tur kan påverka inköpsförslagen. Det var en respondent som skrev i undersökningen att låntagare kan inspireras av sociala medier vilket i sin tur har en indirekt påverkan på inköp. Ett annat exempel är att sociala medier kan ändra landskapet för bokproduktion, vilket också indirekt påverkar folkbibliotekariens inköp av litteratur. Detta inflytande är svårt att identifiera med en enkät. Sammantaget kan alltså sociala medier ses som en bakomliggande faktor till inköp, snarare än en styrande faktor. Dessa faktorer kan vara bra att ha i åtanke vid diskussionen om undersökningen. Faktorerna kan även kopplas till teorin om samproduktion, där folkbibliotek påverkas av sociala medier oavsett om det är bibliotekarierna själva som får inspiration eller om det är låntagarna.

6.2.3 Sociala medier och folkbiblioteks demokratiuppdrag

Det finns även negativa aspekter med litterära trender på sociala medier och folkbibliotekens inköp. En negativ aspekt är att det skapar en brist på mångfald i folkbibliotekets samlingar. Ett exempel är genom BookTok, där de flesta individer som skapar innehåll är vita unga kvinnor (Chiovelli & Cameron, 2024). Detta kan i sin tur skapa problem med inköpsförslag på folkbibliotek då efterfrågan enbart kommer från en viss användargrupp. Att ta i akt är att TikToks algorimt kan minska exponering för kreatörer som inte passar in i denna beskrivning och i sin tur kan leda till att BookToks innehåll blir vinklat (Chiovelli & Cameron, 2024). Det leder till att även folkbibliotekets samlingar blir vinklade, och i sin tur ger en vinklad bild av samhället. Följden av detta kan bli negativa konsekvenser för folkbibliotekets demokratiuppdrag, som bygger på att erbjuda ett varierat utbud. Sociala mediernas stora dragningskraft kan framstå som extra problematisk i relation till en institution med uppdrag att värna demokratin och den fria åsiktsbildningen (Lindberg & Pilerot, 2023).

En annan negativ aspekt är att litterära trender och deras inflytande på folkbibliotekets inköp kan vara ett hot mot folkbibliotekets demokratiska uppdrag. Alltså, de kan forma en bild av att alla vill läsa trendande litteratur, även om det inte speglar samhällets åsikt. Genom att köpa in litteratur som trendar löper det risken av att enbart förstärka ett perspektiv. Detta står därför i konflikt med folkbibliotekets uppdrag att ha mångsidig och fri tillgång till litteratur. Folkbiblioteken måste följa det demokratiska uppdraget och samtidigt förhålla sig till påverkan av den digitala utvecklingen (Haapalainen & Wallén, 2018). Inflytandet av litterära trender på folkbibliotekens inköp behöver dock inte utifrån enkäten ses som ett dilemma. 13% av respondenterna ser att litterära trender har stort inflytande över deras inköpsarbete, medan 33% ser att det har lågt eller inget inflytande på deras inköpsarbete.

Ytterligare en negativ aspekt är filterbubblor som ofta förekommer på sociala medier. Filterbubblor är algoritmer på sociala medier som personanpassat väljer ut vad de ska visa användare, baserat på bland annat tidigare sökhistorik, aktivitet på sociala medier, och geografisk position (Haapalainen & Wallén, 2018). Detta innebär att användare främst exponeras för information som stämmer överens med deras åsikter. För folkbibliotekarier kan detta vara problematiskt. För bibliotekarier som hämtar inspiration från sina egna sociala medier för inköp kan deras algoritm vara anpassad efter deras intressen och inte efter allmänhetens.

6.2.4 Balans mellan efterfrågan och kvalitet

Att arbeta med kvalitet och kvalitetslitteratur är del av folkbibliotekens arbete med samling, vilket tas upp i Bibliotekslagen (SFS 2013:801). Samtidigt kan det vara svårt att bedöma exakt vad som är kvalitet och kvalitetslitteratur. Det är en utmanande del av folkbibliotekariers arbete med litteratur, då det kan uppstå konflikter gällande inköp, speciellt med arbete kring allsidighet (Lindsköld, 2023). Det kan även vara utmanande när folkbibliotekarier arbetar med inköpsförslag. Resultatet av denna studie visade att respondenter upplevde konflikter i deras arbete med inköp gällande kvalitet och litterära trender. Detta pekar på att bibliotekarier behöver göra avvägningar när det kommer till inköp av litteratur, samt att det finns en konflikt mellan att följa låntagares efterfrågan och att upprätthålla en viss kvalitet på folkbibliotekens samlingar. Balansen mellan efterfrågan och kvalitet speglar folkbibliotekens roll i samhället, då folkbibliotek ska jobba utifrån låntagarens intressen, men också ha en samling som består av kvalitetslitteratur. Det blir en del av samproduktion, då folkbiblioteken påverkas av litterära trender på sociala medier, och genom att folkbiblioteken köper in dessa litterära verk och på så sätt tillgängliggör dessa för sina låntagare.

6.3 Metodreflektion

Sammantaget med undersökningen valdes enkät då det ansågs vara en lämplig metod som effektivt samlar in större mängd data. För vår undersökning blev det möjligt att få en bred översikt samt enklare att jämföra svaren mellan kommuner och ansvarsroller. Dock finns det begränsningar med denna metod, såsom att respondenter inte har möjligheten att utveckla sina svar och att frågorna kan misstolkas vilket kan leda till missvisande svar. Detta kan då i sin tur påverka studiens validitet. Vad som kunde ha gjorts annorlunda är att använda en annan metod såsom intervjuer för att få en djupare förståelse för respondenternas svar genom att höra deras resonemang. Dock kommer även intervjuer med sina begränsningar. Till exempel är de mer tidskrävande och begränsar mängden folkbibliotek som går med i undersökningen. Detta kan i sin tur utgöra svårigheter med att få en bred översikt över ämnet. Ett alternativ för att möta dessa begränsningar för både enkät och intervju är att kombinera dem då de kan komplettera varandra och ge en helhetsbild.

En annan aspekt som kan påverkas av att använda enkät är reliabilitet. Reliabilitet är enkelt att fastställa genom enkät då frågorna är tydliga för att fastställa att samma sak mäts. Trots att vi skrev frågorna så tydligt som möjligt upptäckte vi, som tidigare nämnt, att några respondenter har eventuellt misstolkat några av frågorna. Det ger effekt på deras svar och reliabiliteten genom att svaren har blivit svåra att tolka och därmed gjort det svårt att mäta dem.

7. Förslag på fortsatt forskning

I detta avsnitt kommer vi att presentera förslag på fortsatt forskning inom det område som vi har gjort vår studie.

Ett förslag är att utöka studien där enkäten skickas ut till fler kommuner. Detta kan skapa en tydligare helhetsbild på hur det ser ut i Sverige.

Ännu ett förslag är att nå ut till andra kommuner med likadan enkät. Här kan enkäten ändras genom att göra kommunfrågan obligatorisk att svara. Det finns en risk att färre respondenter svarar, men det skulle också kunna leda till ett intressant resultat. Detta för att skapa en tydligare analys kring likheter och skillnader mellan kommunerna.

Ett annat förslag är att genomföra en likadan studie fast för andra bibliotekstyper. Ett exempel är skolbibliotek där 97% av individerna födda under 00-talet använder sociala medier varje dag (Internetstiftelsen, 2024). Det skulle därför vara intressant att se om även skolbibliotekarier påverkas av litterära trender och sociala mediers inflytande när det kommer till inköp.

Ett sista förslag är en fördjupning kring litterära trenders påverkan, konflikt mellan trender och kvalitetskriterier samt sociala mediers påverkan. Här syftar det till att skapa en bättre förståelse för inköpsarbetet.

8. Källförteckning

Balling, G., & Martens, M. (2024). BookTok helped us sell it: How TikTok disrupts publishing and fuels the #romantasy boom. *Convergence: The International Journal of Research into New Media Technologies*. https://doi.org/10.1177/13548565241301271

Bibliotekslagen (SFS 2013:801). Kulturdepartementet. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/bibliotekslag-2013801_sfs-2013-801/

Berglund, K. & Steiner, A. (2025). *Bokbarometern.* Svenska förläggareförening https://forlaggare.se/wp-content/uploads/2025/04/Bokbarometern-2025.pdf & https://forlaggare.se/bokbarometern/

Berglund, K. & Steiner, A. (2024). *Litteratursociologi i nytt ljus*. Avdelningen För Litteratursociologi Uppsala Universitet. https://uu.diva-portal.org/smash/get/diva2:1909049/FULLTEXT01.pdf

Broady, D., (1991). Sociologi och epistemologi: om Pierre Bourdieus författarskap och den historiska epistemologin. (2., korr. uppl.). HLS (Högsk. för lärarutbildning)

Bryman, A., Clark, T., Foster, L. & Sloan, L. (2025). *Brymans samhällsvetenskapliga metoder* (4 uppl.). Liber.

Cambridge Dictionary (u.å.). *Trend*. (Hämtad 5 maj 2026). https://dictionary.cambridge.org/sv/ordbok/engelska/trend

Chiovelli, C., & Cameron, K. (2024). *As seen on BookTok: Exploring interactions between TikTok and public library collection development*. I *Contemporary Issues in Collection Management* (kap. 3). Open Education Alberta. https://pressbooks.openeducationalberta.ca/ciicm/chapter/exploringinteractionsbetweentiktokandpubliclibrarycollectiondevelopment/

Dahlquist, L & Carlsson, H. (2022). Folkbiblioteket som idé och praktik. I *Biblioteksgeografin. En antologi om biblioteksväsende och biblioteksforskning.* Blomgren., Michnik, K. & Sundeen, J. (red). Lund: Studentlitteratur.

Haapalainen, M., Wallén, C., & Kungliga biblioteket. (2018). *Världen där utanför : bibliotekariens roll som omvärldsbevakare och analytiker*. Kungliga biblioteket.

Hedemark, Å. & Börjesson, L. (2014). Att använda en plan - fenomenet biblioteksplaner och begreppet användning problematiserat. *Nordisk Kulturpolitisk Tidsskrift, 17*(1), 92–113. https://doi.org/10.18261/ISSN2000-8325-2014-01-06

Holm, R. (2017). *Medieutveckling och beståndsförnyelse - en praktisk handledning för folkbibliotek*. Regionbibliotek Östergötland.

https://biblioteksutveckling.regionostergotland.se/download/18.6f8e3c1b18dc4cd36ec100b/1708684068284/Medieutveckling_och_bestandsfornyelse.pdf

Holm Soelseth, C., Bøyum, I., Colbjørnsen, T., Pharo, N. & Tallerås, K. (2025). Public libraries on TikTok - emerging platform vernaculars of communication and distribution. *Information, Communication & Society, 28*(14), 1–20. 10.1080/1369118X.2025.2461644

Håkansson, C. & Nelke, M. (2018). Bibliotekarie + omvärldsbevakning = sant. I M. Haapalainen & C. Wallén (Red.), *Världen där utanför. Bibliotekariens roll som omvärldsbevakare och analytiker* (s. 8–19). Kungliga biblioteket.

Internetstiftelsen (29 september 2025). *Svenskarna och internet 2025*. Kapitel 3 - Sociala medier. https://svenskarnaochinternet.se/rapporter/svenskarna-och-internet-2025/sociala-medier/

Jansson, B. (2010). *Bibliotekarien. Om yrkets tidiga innehåll och utveckling*. [Doktorsavhandling, Biblioteks- och informationvetenskap/Bibliotekshögskolan Högskolan i Borås och Göteborgs universitet]. https://gupea.ub.gu.se/server/api/core/bitstreams/b6d9ac46-ca15-4dab-beea-79a6e2103825/content

Karlsson, J. (30 april 2025). *Gallra med CREW - riktlinjer för gallring och medieplanering*. Digiteket. https://digiteket.se/inspirationsartikel/gallra-med-crew-riktlinjer-for-gallring-och-medieplanering/

Johansson, M. (2002). Library loyalties in limbo: the problems with support mechanisms for library purchasing routines - the case of Sweden. *Journal of Librarianship and Information Science, 34*(3), 159–169. https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/096100060203400304

Kungliga biblioteket (2025). *Bibliotek 2024. Sveriges offentligt finansierade bibliotek*. Sveriges officiella statistik. Tabeller-Bibliotek-2024.xlsx

Lind, A. (2011). *Skönlitteraturens budbärare : folkbibliotekariers syn på det litteraturförmedlande arbetet*. Högskolan i Borås, Institutionen Biblioteks- och informationsvetenskap. https://hb.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A1312188&dswid=3778

Lindberg, J. & Pilerot, O. (2023). *Steget före i folkbibliotek. En studie om omvärldsbevakning på svenska folkbibliotek*. Region Uppsala. https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1760797/FULLTEXT01.pdf

Lindsköld, L. (2023). *Allsidighet och kvalitet - vad betyder det för folkbibliotekens arbete?* Digiteket. https://digiteket.se/inspirationsartikel/allsidighet-och-kvalitet-vad-betyder-det-for-folkbibliotekens-arbete/

Määttä, J., Steiner, A. & Berglund, K. (2022). *Skilda världar. Kvalitetslitteraturens villkor i Sverige idag*. https://forlaggare.se/wp-content/uploads/2022/11/Skilda-varldar.pdf

Patel, R. & Davidson, B. (2019). *Forskningsmetodikens grunder. Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Studentlitteratur.

Pennlert, J. (2023). Meningen med metoden. Litteraturscociologiska metoddiskussioner då och nu. *Passage - Tidsskrift för Litteratur Og Kritik*, *38*(89), 155–169. https://doi.org/10.7146/pas.v38i89.137915 &

Pennlert, J. & Joelsson, E. (2025). Litteratursociologin och samhället. Ett försök till samproduktionsanalys. *Litteratur och vetenskap, 54*(2), 125–141. https://doi.org/10.54797/tfl.v54i2.23518

Rask, J. (2024). *Mätbara värden och en försvagad profession?: Hur New Public Management-principer påverkar kommunala biblioteksplaner* [Examensarbete, Högskolan i Borås]. DiVA. https://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:hb:diva-33215

Rimm, A-M. & Fougt, E. Recensioner av doktorsavhandlingar. (2009). I O. Fischer & P. Söderlund (Red.). *Samlaren - tidskrift för svensk litteraturvetenskaplig forskning*. Årgång 131 (2010). https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:438406/FULLTEXT01.pdf

Rydbeck, K. (2022). Lagstiftning och styrdokument för det offentliga biblioteken. I *Biblioteksgeografin. En antologi om biblioteksväsende och biblioteksforskning.* Blomgren., Michnik, K. & Sundeen, J. (red). Lund: Studentlitteratur.

Sapiro, G., Bedecarré, M. & Libman, B. (2023). *The Sociology of Literature*. Stanford University Press.

Soules, A. (2014). Collections, selection, access. Where next? *New Library World, 115*(5–6), 263–271. 10.1108/NLW-04-2014-0040

Stenmark, I. & Edman, V. (2023). Gallra med CREW - riktlinjer för gallring och medieplanering. Sveriges depåbibliotek och lånecentral. https://www.sverigesdepabibliotekochlanecentral.se/sida/sverigesdepabibliotekochlanecentral/arkiv/nyhetsarkiv/nyheter/crewuppdateradversionavriktlinjerna.5.28d6e25c18af339652d18f2b.html

Sundström, K. (2008). Bemötande på bibliotek - både service management och solidaritet. Regionbibliotek Stockholm.

Svedjedal, J. (Red.) (2012). *Litteratursociologi: texter om litteratur och samhälle.* (2. uppl.). Studentlitteratur.

Svenska bokhandlareföreningen & Svenska förläggareföreningen (2026). *Bokförsäljningsstatistiken 2025 och utvecklingen de senaste åtta åren (2018–2025)*.

Wallin, B., Tattersall Wallin E. & Gunnarsson Lorentzen, D. (2019). Bokläsning och den svenska bokmarknaden. I U. Andersson, B. Rönnerstrand, P. Öhberg & A. Bergström (Red.) *Storm och stiltje*. Göteborgs universitet. https://hb.diva-portal.org/smash/get/diva2:1332222/FULLTEXT01.pdf

Wahlin, E. (2025). *Biblioteken och bokmarknaden. Folkbibliotekens bokinköp 2015–2024*. Svenska förläggareförening. https://forlaggare.se/wp-content/uploads/2025/12/Biblioteken-och-bokmarknaden.-Folkbibliotekens-bokinkop-2015-2024-1.pdf

9. Bilagor

Bilaga 1: Missiv

Hej!
Vi heter Viola och Julia och går nu sista terminen på programmet Biblioteks- och informationsvetenskap på Högskolan i Borås. Vi håller nu på att skriva en kandidatuppsats som handlar om folkbibliotek och inköp av skönlitteratur. Uppsatsens syfte är att undersöka hur litterära trender påverkar folkbibliotekens inköp av litteratur.

Som del i uppsatsen genomför vi en enkät riktad till bibliotekspersonal som arbetar med eller har ansvar för inköp av skönlitteratur. Vi kontaktar därför ert bibliotek för att höra om någon i personalen som arbetar med dessa frågor skulle kunna tänka sig att delta.

Enkäten tar cirka 5 minuter och är anonym. Svaren kommer enbart att användas som underlag för vår studie av hur litterära trender har inflytande på förvärv av ny litteratur.

Så om ni har möjlighet vore vi tacksamma om ni kunde besvara enkäten, eller vidarebefordra den till personal på biblioteket som har något ansvar för inköp av skönlitteratur.

Svara senast 2026-04-08.

Länk till enkät:

Vänliga hälsningar,
Viola Englund och Julia Gustafsson
Högskolan i Borås.

Bilaga 2: Enkät

Detta är en enkät som fokuserar på hur litterära trender påverkar biblioteks arbete med inköp. Enkäten tar ungefär 5 minuter och är anonym. Observera att enkäten är riktad till de bibliotekarier som arbetar med eller har inflytande över inköp.

1. Vilken roll har du att spela i bibliotekets inköpsprocess i fråga om skönlitteratur?

- ○ Huvudansvarig för inköp av skönlitteratur
- ○ Delaktig i inköpsprocessen för skönlitteratur
- ○ Rådgivande vid inköp av skönlitteratur
- ○ Ingen roll alls

2. Till vilken kommun hör det bibliotek du jobbar på? Observera att du inte behöver svara på den här frågan. Om du svarar på den här frågan så ska du vara medveten om att du ger ditt samtycke till att vi endast använder svaret för statistiska analyser och inte redovisar enskilda svar från enskilda bibliotek.

3. Från vilket eller vilka av följande sociala medier får du inspiration till inköp?

- ☐ Instagram
- ☐ TikTok
- ☐ Facebook
- ☐ Youtube
- ☐ Annat
- ☐ Inget alls

4. Hur stor inflytande skulle du säga att litterära trender på sociala medier har på ditt bibliotekets inköp? 1 - Inget inflytande, 10 - stort inflytande

5. Kan era användare ge förslag på litteratur till inköp? Om ja, hur?

- ○ Ja
- ○ Nej

6. Anser du att litterära trender bör påverka vilken litteratur som köps in, oavsett var trenderna uppstår?

- ○ Ja
- ○ Nej

7. Märker du av på efterfrågan om ett visst verk blir trendigt?

- ○ Ja
- ○ Nej

8. Upplever du en konflikt mellan att följa trender och att upprätthålla bibliotekets kvalitetskriterier? 1 - Upplever inte alls, 10 - Upplever alltid

9. I vilken utsträckning tycker du att trender, till exempel på sociala medier, bör påverka bibliotekets inköp? 1- Bör inte påverka alls, 10- Bör påverka mycket

Skicka nu